FORVALTNINGSREVISJON

Brannvesenet Midt IKS

Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Lierne kommune

Januar 2022

SK1025

FORORD

Revisjon Midt-Norge SA har gjennomført forvaltningsrevisjonen på oppdrag fra Steinkjer -, Inderøy -, Snåsa - og Lierne kommunes kontrollutvalg i perioden juni 2021 til januar 2022.

Kontrollutvalget skal påse at forvaltningsrevisjon gjennomføres, jf. lov om kommuner og fylkeskommuner (kommuneloven) § 23-2 punkt c. Forvaltningsrevisjon innebærer å gjøre systematiske vurderinger av økonomi, produktivitet, regeletterlevelse, måloppnåelse og virkninger ut fra kommunestyrets vedtak og forutsetninger[1].

Revisjonsteamet har bestått av prosjektleder/oppdragsansvarlig Arve Gausen, prosjektmedarbeider Thomas Furunes og Hanne Marit Ulseth Bjerkan og kvalitetssikrer Margrete Haugum og Eirik Seim. Revisor har vurdert egen uavhengighet overfor Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Lierne kommune, jf. kommuneloven § 24-4 og forskrift om kontrollutvalg og revisjon kapittel 3.

Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til NKRFs[2] standard for forvaltningsrevisjon og eierskapskontroll, RSK 001.

Vi vil takke alle som har bidratt med informasjon i prosjektet. En oversikt over tidligere gjennomførte prosjekter finnes på vår hjemmeside www.revisjonmidtnorge.no.

Orkanger, 21.1.2022.

Arve Gausen

Oppdragsansvarlig revisor

[1] Kommuneloven § 23-3, 1.ledd

[2] Norges Kommunerevisorforbund, www.nkrf.no

SAMMENDRAG

Undersøkelsen består av en forvaltningsrevisjon av Brannvesenet Midt IKS. Den omhandler hvordan selskapet ivaretar akuttoppgaver ved skadested, forebyggende brannarbeid, håndterer akutt forurensning og sikrer opplæring og rekrutering av ansatte. Undersøkelsen konkluderer med følgende:

1. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS ivaretar akuttoppgaver til helseskader ved ulykker i samsvar med gitte krav til dette. Det er ulike ordninger med stedlig ambulanse i noen av eierkommunene. Dette medfører behov for å avklare en ordning for å gi akutt helsehjelp ved ulykker så raskt som mulig utover det branntjenesten kan gi ved skadested, i noen av eierkommunene.

2. Hvordan Ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk planlegging og utføring av det brannforebyggende arbeidet i samsvar med gitte krav til dette. Det mangler imidlertid en avklaring med eierkommune knyttet til finansiering av brannsikkerhetstiltak i boliger tilknyttet prosjektet «Trygg hjemme». Det er videre behov for en avklaring av tjenester knyttet til feiing og branntilsyn i fritidsboliger i sone 2.

3. Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?

Revisor konkluderer med at beredskapsplaner og utstyr for å håndtere akutt forurensning er i henhold til føringer og krav i Brannvesenet Midt IKS sitt virksomhetsområde. Det har kun vært mindre hendelser med akutt forurensning som selskapet har håndtert selv.

4. Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk oversikt og oppfølging av ansattes kompetanse i selskapet, ut fra gitte krav. Selskapet har kompetanse til å gjennomføre opplæring av egne ansatte og selger kompetansehevende kurs til ansatte i andre brannvesen, noe som gir inntekter og er positivt for selskapet drift. Det er imidlertid noen utfordringer knyttet til rekruttering av deltidsmannskap og lav kvinneandel som bør både ha selskapets og eierkommunenes oppmerksomhet. Revisor ser at selskapet har hatt noe lavere

ressurser til brannforebyggende arbeid enn kravet i forskriften. Det har ikke kommet på plass tiltak for å ivareta kravet fra 1.1.2022. Dette bør ha selskapets og eiernes oppmerksomhet.

Anbefalinger til Brannvesenet Midt IKS

- Være bidragsyter til å sikre at alle eierkommunene er underlagt en avklart ordning som sikrer best mulig akutt helsehjelp ved ulykkessted, utover det Brannvesenet Midt IKS kan gi ved skadested. Det er hensiktsmessig at eierkommunene og andre sentrale forvaltningsnivå bidrar til en avklart ordning.
- Sikre at det brannforebyggende arbeidet til privateiendommer er i samsvar med krav og egne bestemmelser.
- Sikre en plan for rekruttering i selskapet som blant annet ivaretar utfordringer med turnover hos deltidsansatte i eierkommunene og lav kvinneandel i selskapet.
- Sikre at ressurser til det brannforebyggende arbeidet i selskapet er i samsvar med forskriftens krav.

INNHOLDSFORTEGNELSE

Forord 3

Sammendrag....4

Innholdsfortegnelse 6

1 Innledning....9
1.1 Bestilling....9
1.2 Problemstillinger....10
1.3 Metode 10
1.4 Nasjonale føringer for brannvesen....12
1.5 Brannvesenet Midt IKS....13
1.6 Rapportens oppbygging 14

2 Akuttoppgaver ved helseskade....15
2.1 Revisjonskriterier....15
2.2 Innsamlet informasjon 15
2.2.1 Nasjonal målsettinger knyttet til helseoppdrag utført av brann- og redningsvesenet....15
2.2.2 Organisering av ambulansetjenester i deltagende eierkommuner 16
2.2.3 Statistikk knyttet til antall hendelser i Brannvesenet Midt IKS....18
2.2.4 Utstyr 20
2.2.5 Kompetanse....21
2.2.6 Innsatstid 23
2.3 Revisors vurderinger 24

3 Spørreundersøkelse til deltidsansatte på brannstasjonen i Snåsa 26
3.1 Bakgrunnsinformasjon....26
3.2 Kompetanse og opplæring....26
3.3 Utrykning til akutte helseoppdrag....27
3.4 Etter utrykning til akutte helseoppdrag....30
3.5 Oppsummering....31

4 Forebyggende arbeid 33
4.1 Revisjonskriterier....33
4.2 Innsamlet informasjon 33
4.2.1 Planlegging og evaluering av det brannforebyggende arbeid....33
4.2.2 Feiertjenester og branntilsyn....35
4.2.3 Beredskap og utstyr knyttet til elektrifisering av biler etc. (Beskrivende)....38
4.3 Revisors vurderinger 40

5 Håndtere akutt forurensning 42
5.1 Revisjonskriterier....42
5.2 Innsamlet informasjon 42
5.2.1 Beredskapsplaner for akutt forurensning....42
5.2.2 Utstyr og personell for å håndtere akutt forurensning....43
5.3 Revisors vurderinger 45

6 Kompetanse og rekruttering 46
6.1 Revisjonskriterier 46
6.2 Innsamlet informasjon 46
6.2.1 Systematiske oversikt over kompetansebehov 46
6.2.2 Tilstrekkelig kompetanse og rekrutteringsutfordringer 47
6.3 Revisors vurderinger 50

7 Høring 51

8 Konklusjoner og anbefalinger 52
8.1 Konklusjon 52
8.2 Anbefalinger til Brannvesenet Midt IKS 53

Kilder 54

Vedlegg 1 – Utledning av revisjonskriterier 55

Vedlegg 2 – Høringssvar 60

Vedlegg 3 – Risikobilde i Brannvesenet Midt IKS 62

Tabell

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte intervjuer. 10
Tabell 2. Nøkkelinformasjon til selskapet 14

Figurer

Figur 1. Kart over Brannvesenet Midt IKS sitt virkeområde 13
Figur 2. Statistikk over antall hendelser 19
Figur 3. Statistikk over type hendelser i eierkommunene 20
Figur 4. Utstyr og bemanning i Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Verran. 21
Figur 5. Utstyr og bemanning i Osen, Røyrvik og Lierne 21
Figur 6. Innsatstider i eierkommunene 24
Figur 7. Vurdering av egen kompetanse, kompetanse hos kollegaer og om man er avhengig av kollegaers kompetanse og kunnskap under akutte helseoppdrag. N=15. 27
Figur 8. Bistand ved akutte helserelaterte oppdrag. N=15. 27
Figur 9. Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse. Antall respondenter oppgitt i parentes. N=15. 28
Figur 10. Om hvordan dagens situasjon med manglende ambulanse påvirker lokal beredskap innenfor helse. N=15. 29
Figur 11. Forslag til mulige løsninger for å sikre beredskapen innenfor helse under utrykning til helserelaterte oppdrag. N=15. 30
Figur 12. Opplevelsen etter utrykning til akutte helseoppdrag. N=15. 31

1 INNLEDNING

I dette kapittelet gjennomgår vi bestilling, problemstillinger, metode og bakgrunn for prosjektet.

1.1 Bestilling

Snåsa kommune er deleier i Brannvesenet Midt IKS og har prioritert revisjon av selskapet i sin plan om forvaltningsrevisjon med eierskapskontroll. Det er utarbeidet en bestilling fra kommunens kontrollutvalg i sak 21/20. I vedtaket vises det til at undersøkelsen bør omhandle følgende forhold: ordinær eierskapskontroll, samt en forvaltningsrevisjonsdel som omfatter selskapets akuttoppgaver, forebygging, feiertjeneste, forurensning, rekruttering og opplæring. Med utgangspunkt i bestillingen oversendte revisjonen en prosjektplan som konkretiserte bestillingen. Prosjektplanen ble behandlet i kontrollutvalgene i alle eierkommunene til Brannvesenet Midt IKS. I neste delen følger vedtakene i de ulike kontrollutvalgene til bestillingssaken:

Kontrollutvalget i Steinkjer kommune vedtok følgende i sak 20/21, den 30.4.21:

> Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan for Eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon Brannvesenet Midt IKS.

Kontrollutvalget i Lierne vedtok følgende i sak 16/21, den 30.4.21:

> Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan.

Kontrollutvalget i Inderøy vedtok følgende i sak 11/21, den 11.5.2021:

> Kontrollutvalget slutter seg til problemstillingene, leveringstidspunkt og ressursrammen revisjonen har foreslått i revidert prosjektplan.

Kontrollutvalget i Snåsa vedtok følgende i sak 11/21, den 11.5.21:

> Kontrollutvalget slutter seg til revidert prosjektplan for eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. De ønsket også at undersøkelsen omfattet en spørreundersøkelse til ansatte i deltidsstillinger lokalisert til Snåsa brannstasjon.

Kontrollutvalgene i Osen (sak 5/21) og Røyrvik (sak 1/21) vedtok å ikke delta i undersøkelsen.

1.2 Problemstillinger

1. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?
2. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?
3. Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?
4. Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

Revisor avgrenser undersøkelsen selskapets systematiske arbeid knyttet til overnevnte problemstillinger. Revisjonen vil omfatte utvalgte krav knyttet til brannvesenets virksomhet i disse problemstillingene. Undersøkelsen vil ha et hovedfokus på driftsårene 2020-2021.

1.3 Metode

Undersøkelsen består av en forvaltningsrevisjon. Forvaltningsrevisjonen er gjennomført i henhold til Norges Kommunerevisorforbund sin standard for forvaltningsrevisjon, RSK 001. Rapporten bygger på informasjon innhentet gjennom dokumentgjennomgang, spørreundersøkelse og intervjuer.

Det er avholdt et oppstartsmøte/intervju med selskapet ved daglig leder og styreleder. Øvrig ledelse i selskapet er også intervjuet samt sentrale tillitsvalgte og hovedverneombud. Videre har de som er intervjuet fått tilsendt noen oppfølgingsspørsmål på epost som er besvart og de har oversendt etterspurt dokumentasjon. Intervjuene ble gjennomført ved bruk av video med unntak av oppstartsmøte, som ble gjennomført på selskapets hovedkontor. Det ble utarbeidet en semistrukturert intervjuguide til alle intervjuene, som var tilpasset de enkelte intervjuene. Referat fra møtene er verifisert av de som er intervjuet, dette for å rette opp eventuelle misforståelser.

Tabell 1. Oversikt over gjennomførte intervjuer.

Dato	Intervjuobjekt	Sted
15.6.2021	Brannsjef/daglig leder og styreleder	Steinkjer
7.9.2021	Leder beredskap	Video
7.9.2021	Leder Forebyggende	Video
13.9.2021	Feieformann	Video

20.9.2021	Rådgiver kompetanse	Video
13.9.2021	Tillitsvalgt i Norges ingeniør og teknologiorganisasjon samt Fagforbundet	Video
20.9.2021	Hovedverneombud	Video

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

I prosjektet har revisjonen gjennomført en spørreundersøkelse til deltidsansatte med oppmøte på Snåsa brannstasjon. Undersøkelsene ble utformet i spørreskjemaverktøyet SurveyXact, og gjennomført ved utsendelse i e-post og SMS. Før utsending ble undersøkelsene gjennomgått av daglig leder i selskapet og en innsatsleder ved Snåsa brannstasjon. Det har vært dialog med ordfører i Snåsa kommune knyttet til undersøkelsens tema. Invitasjonen til å delta i undersøkelsen ble sendt den 8. oktober 2021. Den ble avsluttet etter en purrerunde den 22.10.2021. Underveis i undersøkelsen hadde vi dialog med selskapet for å legge til rette for at ansatte besvarte undersøkelsen. Undersøkelsen ble sendt ut til 15 ansatte, og alle har besvart undersøkelsen.

Revisor har opplevd stor velvilje fra selskapet, og har mottatt alle etterspurte dokumenter på en ryddig måte og i god tid. Det har vært uproblematisk å avtale og gjennomføre intervjuer med selskapet og eierrepresentanter.

Revisor har mottatt informasjon knyttet til organisering av ambulansetjenesten i deltagende eierkommuner fra Klinikksjef for prehospitale tjenester i Helse Nord-Trøndelag. Denne er lagt til rapportens informasjonsdel.

Vurdering av datagrunnlag og metode

Revisor mener det har vært tilstrekkelig å intervjue de utvalgte informantene, i kombinasjon med gjennom gang av ulike dokumenter. Revisor har mottatt alle etterspurte dokumenter fra selskapet, og opplever at selskapet har vært opptatt av åpenhet og sørget for god informasjon til revisor. Revisor anser den mottatte dokumentasjon som pålitelig og relevant, og mener at verifisering av intervjureferatene bidrar til å øke dataenes pålitelighet.

Revisors samlede vurdering er at metodebruk og datagrunnlag i dette prosjektet gir et tilstrekkelig grunnlag til å svare på problemstillingene.

1.4 Nasjonale føringer for brannvesen

I lov om brann- og eksplosjonsvernloven[3] er kommunene gitt i oppgave å sørge for etablering og drift av et brannvesen som kan ivareta forebyggende og beredskapsmessige oppgaver. Arbeidet skal være basert på en risiko- og sårbarhetsanalyse slik at brannvesenet blir best mulig tilpasset de oppgaver det kan bli stilt ovenfor. Leder av brannvesenet og øvrig personell skal ha de kvalifikasjoner som er nødvendig for å kunne ivareta brannvesenets oppgaver på en forsvarlig måte. To eller flere kommuner kan avtale å ha felles brannvesen eller ledelse av brannvesenet. Kommunen vil likevel ha det formelle ansvaret for brannvesenets oppgaver.

Kommunen er i forskrift om brannforebygging kapitel 4 gitt forebyggende plikter. Disse omfatter å kartlegge risikoen for brann, planlegge forebyggende arbeid, gjennomføre forebyggende arbeid samt utføre feiing og tilsyn med fyringsanlegg.

I forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet er det krav til utrustning av beredskap, jf. kapittel seks. Der heter det at brannvesenet skal disponere egnet og tilstrekkelig utstyr til innsats ved brann og ulykker samt akutt forurensning. Det er videre krav til vaktberedskap og utstyr, kravet øker ut fra antall innbyggere i kommunen jf. forskriftens kapittel 5. I forskriftens kapittel 7 er det krav om opplæring og kompetanse til personell i brannvesenet. Det er videre krav til at det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende arbeid pr. 10 000 innbygger[4]. Dette for å sikre at kommunen gjennomfører et minimum av brannforebyggende arbeid med blant annet særskilte brannobjekt. Særskilte brannobjekter omfattes av brann- og eksplosjonsvernlovens paragraf 13. Kommunen skal identifisere og føre fortegnelse over byggverk, opplag, områder, tunneler, virksomheter m.m. hvor brann kan medføre tap av mange liv eller store skader på helse, miljø eller materielle verdier.

[3] § 9. Etablering og drift av brannvesen.

[4] Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet, § 3-2, 2 ledd.

1.5 Brannvesenet Midt IKS

Følgende kommuner deltar i Brannvesenet Midt IKS: Røyrvik, Lierne, Snåsa, Steinkjer, Inderøy og Osen, disse er uthevet med svarte grenser i kartet under.

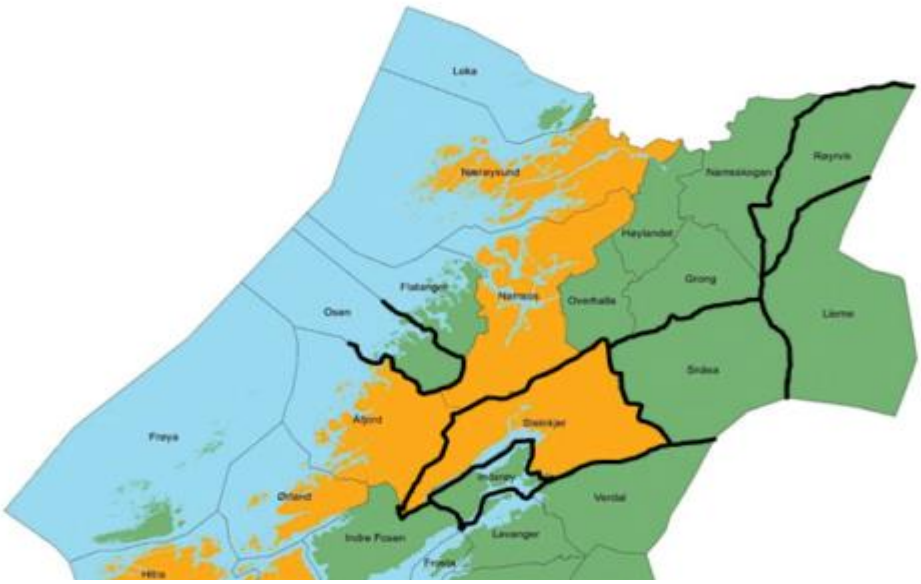

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 1. Kart over Brannvesenet Midt IKS sitt virkeområde

Selskapet har i dag ansvaret med å forvalte brann- og redningstjenesten etter "lov om vern mot brann, eksplosjon og ulykker med farlig stoff og om brannvesenets redningsoppgaver" for eierkommunene. Brannvesenet Midt IKS har en felles brannordning som er dimensjonert etter en risiko- og sårbarhetsanalyse. Selskapets region dekker et areal på ca. 9.800 km^2 og i regionen bor det ca. 36 000 innbyggere i 2021. Brannvesenet har i alt 130 ansatte. I regionene er det 7 brannstasjoner og 2 depot/bistasjoner. Hovedkontoret er i Steinkjer. Brannstasjonene er geografisk plassert på følgende områder:

- Steinkjer brannstasjon - 7715 Steinkjer
- Inderøy brannstasjon - 7670 Inderøy
- Snåsa brannstasjon - 7760 Snåsa
- Nordli brannstasjon - 7882 Nordli
- Sørli brannstasjon - 7884 Sørli (bistasjon til Lierne)
- Røyrvik brannstasjon - 7898 Limingen
- Osen brannstasjon - 7760 Steinsdalen
- Malm brannstasjon – 7790 Malm
- Branndepot Sætervik – 7748 Osen

Tabell 2. Nøkkelinformasjon til selskapet

Stiftelsesdato	29.8.2005
Eiere	Steinkjer kommune – 61,6 % Inderøy kommune – 14,5 % Lierne kommune – 6,6 % Røyrvik kommune – 5,9 % Snåsa kommune – 5,8 % Osen kommune - 5,6 %
Styreleder	Per Tore Bratberg
Styremedlemmer	Per Arne Løvhaugen (Nestleder) Grete Karine Bruce (styremedlem) Solvår Anita Johansen (styremedlem) Gunn Helene Tangstad (styremedlem) Andre Solberg (styremedlem – representant for de ansatte) Kjetil Bjørnerås (styremedlem – representant for de ansatte)
Daglig leder	Håvard Bye
Antall ansatte	128
Formål	Dekke kommunenes behov, plikter og oppgaver slik de er gitt i Lov om brann- og eksplosjonsvernloven med tilhørende forskrifter. Selskapet kan i tillegg ivareta andre oppgaver på vegne av deltakerkommuner.
Revisor	Revisjon Midt-Norge SA

Verdal kommune har vedtatt deltakelse i selskapet fra 1.1.2022.

1.6 Rapportens oppbygging

I det innledende kapittelet er det gjort rede for bakgrunn, problemstillinger og metode samt nasjonale føringer for brannvern og overordnet informasjon om Brannvesenet Midt IKS.

De fire problemstillingene i forvaltningsrevisjonen er behandlet i hvert sitt etterfølgende kapittel. Disse kapitlene er bygd opp med funn fra datainnsamlingen, med en påfølgende vurdering fra revisor i forhold til de revisjonskriteriene som legges til grunn.

I kapittel sju er høringssvaret fra selskapet på forvaltningsrevisjonen tatt inn.

I kapittel åtte er konklusjon på forvaltningsrevisjonen. Revisors anbefalinger følger avslutningsvis.

2 AKUTTOPPGAVER VED HELSESKADE

I dette kapittelet besvares følgende problemstilling: Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?

2.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Det skal være tilgjengelig førstehjelps- og frigjøringsutstyr i brannvesenet ved utrykning til ulykker.
- Brannvesenet skal ha kapasitet og kompetanse til å håndtere helseskade ved ulykker.
- Det skal være etablert systemer i brannvesenet som ivaretar kravet til innsatstid ved ulykker.

Utledningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

2.2 Innsamlet informasjon

2.2.1 Nasjonal målsettinger knyttet til helseoppdrag utført av brann- og redningsvesenet

I Melding til Stortinget nr. 5 – Samfunnssikkerhet i en usikker verden (2020-2021) er det vist til en jevn og sterk vekst i antall oppdrag der brann- og redningsvesenet oppgir å utføre helseoppdrag. Helseoppdragene utgjorde 17,6 prosent av brann- og redningsvesenets reelle oppdrag i 2019, en økning fra 15,4 prosent i 2016. Totalt for perioden 2016 til 2019 var økningen i helseoppdrag på 25 prosent. Det vises videre til at en videre utredning av konsekvenser knyttet til økt omfang må ses i sammenheng med Nasjonal helse- og sykehusplan og den nasjonale førstehjelpsdugnaden «Sammen redder vi liv».

I Nasjonal helse- og sykehusplan beskrives følgende (side 80): I områder med store avstander tar det lengre tid før ambulanse eller annen helsehjelp kan ta hånd om pasienten. Akutthjelpere er en viktig ressurs som kan starte livreddende førstehjelp før ambulansen kommer. Akuttmedisinforskriften slår fast at kommunene og de regionale helseforetakene kan inngå avtale om bistand fra akutthjelpere, som del av sin akuttmedisinske beredskap. Slike akutthjelpere kan være medlemmer av frivillige organisasjoner eller kommunalt brannvesen. Bistand kan komme i tillegg til, eller i påvente av, at personell fra de øvrige akuttmedisinske tjenestene kan yte akuttmedisinsk hjelp. Personer som skal yte slik bistand må ha fått nødvendig opplæring. Det vil være behov for å tydeliggjøre rammene rundt akutthjelperfunksjonen.

Ny regjering har utarbeidet Hurdalsplattformen (2021-2025), som gir målsettinger for sitt arbeid. Der beskrives blant annet følgende knyttet til det å gi folk trygghet:

> De siste årene har folk i store deler av landet opplevd mer utrygghet. For å få tryggheten tilbake, er det avgjørende at politi, ambulansetjeneste, brann- og redningstjeneste og sivilforsvar, er mer til stede og kommer raskere, særlig i distriktene.

Revisor er ikke kjent med tiltak fra regjeringen som operasjonaliserer målsettingen knyttet til mer tilstedeværelse av blant annet ambulanse.

2.2.2 Organisering av ambulansetjenester i deltagende eierkommuner

Helse Nord-Trøndelag ved Klinikkleder for prehospitale tjenester har informert om organisering av ambulansetjenesten i Lierne, Steinkjer, Snåsa og Inderøy kommune. Informasjonen er lagt ved dette kapittelet.

Organisering av ambulansetjenesten

Ambulanse stasjonen i Steinkjer er lokalisert i Inntrøndelag Helse- og beredskapshus. Den dekker Steinkjer kommune, deler av Inderøy kommune og Snåsa kommune. Aktiveringstiden ved akutte oppdrag mellom kl. 08:00 til 21:15 er 2 minutter og ved akutte oppdrag mellom kl. 21:15 til 08:00 er 4 minutter.

Ambulansestasjonen i Lierne er lokalisert sammen med brannstasjon i Sandvika, i Lierne. Den dekker Lierne kommune og deler av Røyrvik kommune. Aktiveringstid ved akutte oppdrag mellom kl. 08:00 til 20:00 er 2 minutter og mellom kl. 20:00 til 0800 er 10 minutter (hjemmevakt).

Ambulansestasjonen i Snåsa er lokalisert i Helsesenteret i Snåsa. Den dekker Snåsa kommune. Det er en egen beredskapsmodell med dagbil mellom kl. 08:00 til 20:00 i ukedagene fra mandag til fredag. Modellen har forlenget prøvedrift ut 2021, som evalueres av styret i Helse Nord-Trøndelag i desember 2021. Aktiveringstiden mellom kl. 08:00 til 20:00 er to minutter.

Ambulansestasjonen i Grong dekker beredskap i Snåsa (sammen med ambulanseressursene ved Steinkjer ambulansestasjon) fra mandag til fredag fra kl. 20:00 til 08:00 og aktiveringstiden ved akutte oppdrag på ukedagene mandag til fredag mellom kl. 21:15 til 08:00 er 4 minutter.

Ambulansestasjonen i Grong dekker beredskap i Snåsa (sammen med ambulanseressursene ved Steinkjer ambulansestasjon) fra fredag til mandag mellom kl. 20:00 til 08:00. Aktiveringstiden ved akutte oppdrag på ukedagene mandag til fredag og helgedager mellom kl. 08:00 til 21:15 er 2 minutter og mellom kl. 21.15 til 08.00 er 4 minutter.

Lørdag og søndag i tidsrommet mellom kl. 09:00 til 15:00 flåtestyres en ambulanseressurs fra ambulansestasjon i Grong mot Snåsa etter flåtestyringsprinsipper (bruke ressursene der behovet til enhver tid er størst).

Inderøy kommune er omfattet av en prøveordning i 2 år, med oppstart 01.11.2021 til 31.12.2023, med utprøving av en enmannsbetjent akuttbil lokalisert i Inderøy kommune. Dette gjelder for tidsrommet mandag til fredag fra kl. 08:00 til 15:30. Akuttbilen har som utgangspunkt/oppmøtested legekontoret/legevakt i kommunene. Ressursen rykker ut på alle akutte oppdrag eventuelt sammen med legevakt, og starter behandling frem til ambulanseressurs fra Steinkjer eller Levanger ambulansestasjoner er på stedet. Akuttbilen har alt akuttmedisinsk utstyr som en ambulanse, med unntak av båre. Akuttbilen flyttes fysisk over til tjeneste i samarbeid med Steinkjer legevakt i tidsrommet 16:00 – 19:30 på de samme ukedagene.

Responstid måles på alle akutte oppdrag fra det ringes på 113 til ambulansen er fremme på hendelsesstedet. De er som følger:

- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Steinkjer kommune til og med 07.12.2021 er 14 minutter og 47 sekunder.
- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Lierne kommune til og med 07.12.2021 er 29 minutter og 46 sekunder.
- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Snåsa kommune til og med 07.12.2021 er 21 min og 2 sekunder.
- Gjennomsnittlig responstid for akutte oppdrag i Inderøy kommune til og med 07.12.2021 er 22 minutter og 21 sekunder.

Alle tall over er hentet ut av fagsystemet Qlikwiew i Helse Nord-Trøndelag. De er derfor ikke kvalitetssikret av Fellesfunksjon for ambulansetjenesten i Midt-Norge. Det tas av den grunn alle forbehold om mulige unøyaktigheter i tallgrunnlaget.

Brannvesenets rolle ved ulykker og helseskade

Klinikkleder informerer om følgende:

Alle brannmannskaper oppleves som profesjonelle, og har noe forskjellig ståsted med tanke på egen kompetanse:

- Brannvesenet Midt IKS Steinkjer: Har verken «Akutthjelper» eller «Tidlig hjertestart».
- Brannvesenet Midt IKS Snåsa: Har vært med i prosjektet som heter «Tidlig hjertestart» i regi av Stiftelsen Norsk Luftambulanse, som i praksis betyr at de kan rykke ut på hjertestans i egen kommune. Varsles i disse tilfellene av AMK sentralen. Et utstyrt med

enkelt utstyr for å kunne etablere frie luftveier og gi oksygen og betjene en hjertestarter ved hjertestans.

- Brannvesenet Midt IKS Inderøy: Kommunen har vært med i prosjektet som heter «Tidlig hjertestart» i regi av Stiftelsen Norsk Luftambulanse, som i praksis betyr at de kan rykke ut på hjertestans i egen kommune. Varsles i disse tilfellene av AMK sentralen. Enkelt utstyr for å kunne etablere frie luftveier og gi oksygen og betjene en hjertestarter ved hjertestans.
- Brannvesenet Midt IKS Lierne: Kommunen har ingen av ordningene med «Tidlig hjertestart» eller «Akutthjelper». «Akutthjelper» burde nok, av hensyn til fysisk avstand og kjøretid mellom Sørli og Nordli ha vært etablert i Lierne kommune, som har to befolkede senter i Sandvika og i Sørli. Disse to stedene kunne etter gjennomført kursing av Stiftelsen Norsk Luftambulanse fått tildelt gratis akuttmedisinsk utstyr (hjertestarter og akuttsekk) både i Sandvika og i Sørli, av Stiftelsen Norsk Luftambulanse. Kommunen må selv søke deltagelse til Stiftelsen Norsk Luftambulanse om å få etablert ordningen med «Akutthjelper». Det har ikke Lierne kommune, så lang Klinikkleder vet, gjort.

Informasjon om Tidlig hjertestart-prosjektet og Akutthjelper

Informasjon om ordningen med «Tidlig hjertestart-prosjektet»:

Norsk Luftambulanse lanserte i 2002 sitt prosjekt Tidlig hjertestart. Målet var å øke beredskapen ved hjertestans utenfor sykehus, som rammer fra 5 000 til 6 000 mennesker hvert år. Hittil er det plassert ut 155 defibrillatorer (hjertestartere) i 121 kommuner. To liv er reddet. I de fleste kommunene er det brannmannskapene som har tatt imot hjertestarter og opplæring. Førsteresponsgrupper som disse har vist seg å være et viktig supplement til helsetjenesten, spesielt i kommuner med få akuttmedisinske ressurser.

Informasjon om akutthjelper:

Akutthjelper er en person med opplæring i førstehjelp med fokus på akuttmedisinske tidskritiske tilstander, som hjertestans, pusteproblemer, alvorlig skade/traume og bevisstløshet. Akutthjelperen har utstyr og kompetanse til å iverksette livreddende førstehjelpstiltak i påvente av ambulanse, luftambulanse eller legevakt. Denne ressursen er alltid i tillegg til og aldri i stedet for.

2.2.3 Statistikk knyttet til antall hendelser i Brannvesenet Midt IKS

I beredskapsanalysen for Brannvesenet Midt IKS som ble behandlet høsten 2021 i representantskapet, vises det til risikobildet for brannvernregionen. Der pekes det på at trafikkulykker med lette og tyngre kjøretøy samt akutte medisinske oppdrag har størst risiko

og sannsynlighet for at hendelser medfører dødsfall (se vedlegg 3). Vi har hentet følgende informasjon fra beredskapsanalysen som viser antall hendelser Brannvesenet Midt IKS er involvert i.

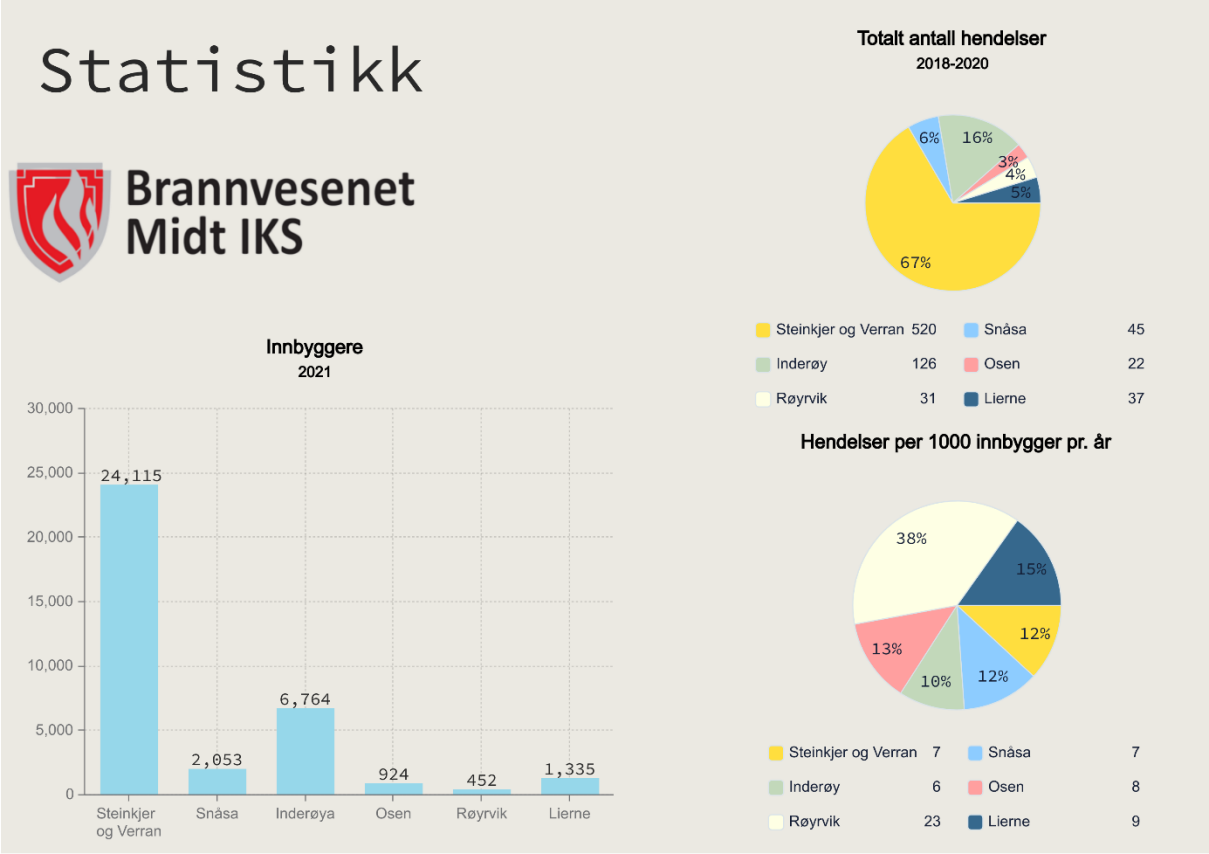

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 2. Statistikk over antall hendelser

Figuren over viser at brannvesenet er involvert i flest hendelser i Steinkjer og Verran. Figuren under viser at de mindre kommunene har større andel helseoppdrag enn de større kommunene. Figuren viser hvilke oppdragstyper brannvesenet er involvert i per eierkommune.

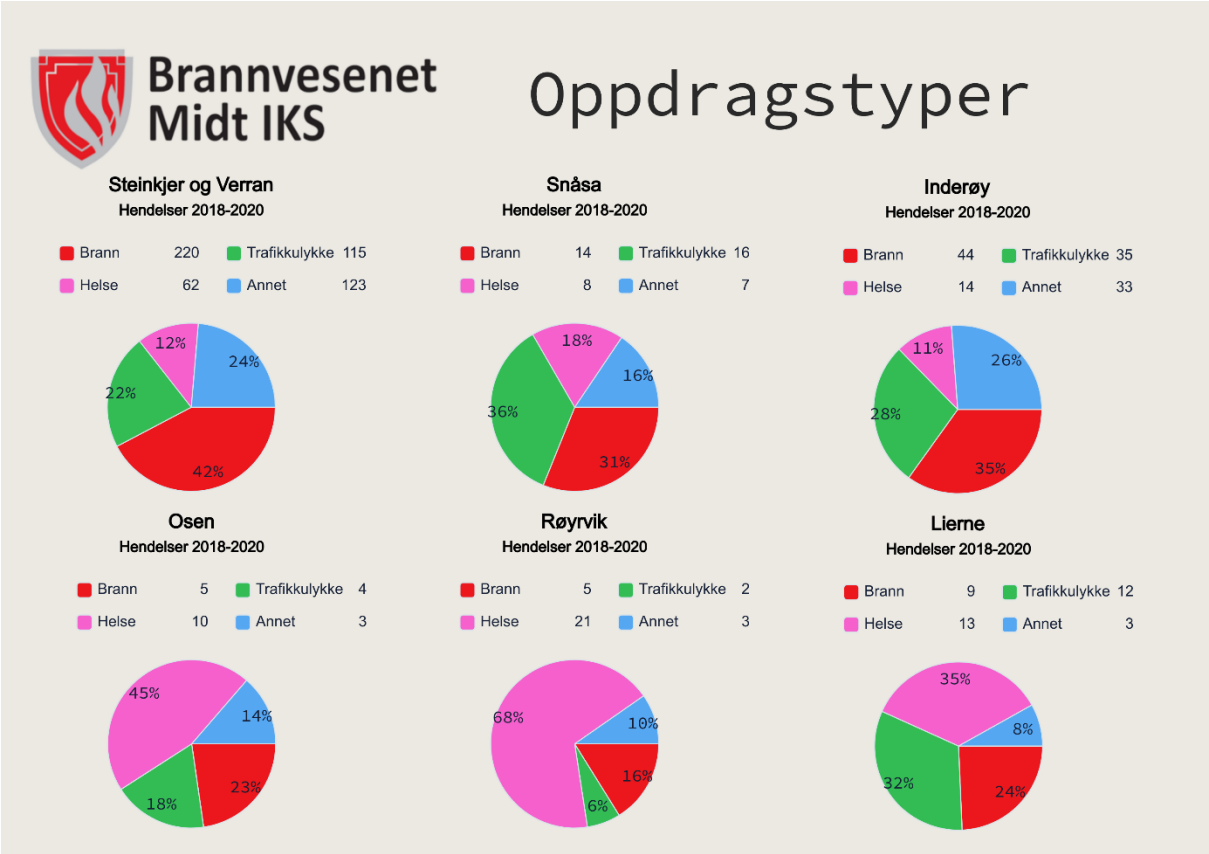

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 3. Statistikk over type hendelser i eierkommunene

2.2.4 Utstyr

Leder beredskap sier at selskapet har tilstrekkelig utstyr og kompetanse i forhold til daglige trafikkulykker. Utstyret i bilene består av frigjøringsutstyr og førstehjelpsutstyr. Man kan komme til kort i forhold til større helseskader, da man kun er drillet på førstehjelp. Personalet er drillet på hjertestans, men i mindre grad skader knyttet til hjerneslag og trafikkulykker. Brannvesenet har med egne helsebagger. Innholdet i disse er blitt justert som en følge av erfaringer og behov som er oppstått. For eksempel er det nå lagt inn store bandasjer og skikkelige sakser i helsebaggene.

I beredskapsanalysen vises det til en oversikt over tilgjengelig utstyr på et overordnet nivå i eierkommunene. Dette er oppsummert i de to neste figurene.

Kilde: Beredskapsanalyse, Brannvesenet Midt IKS

Figur 4. Utstyr og bemanning i Steinkjer, Inderøy, Snåsa og Verran.

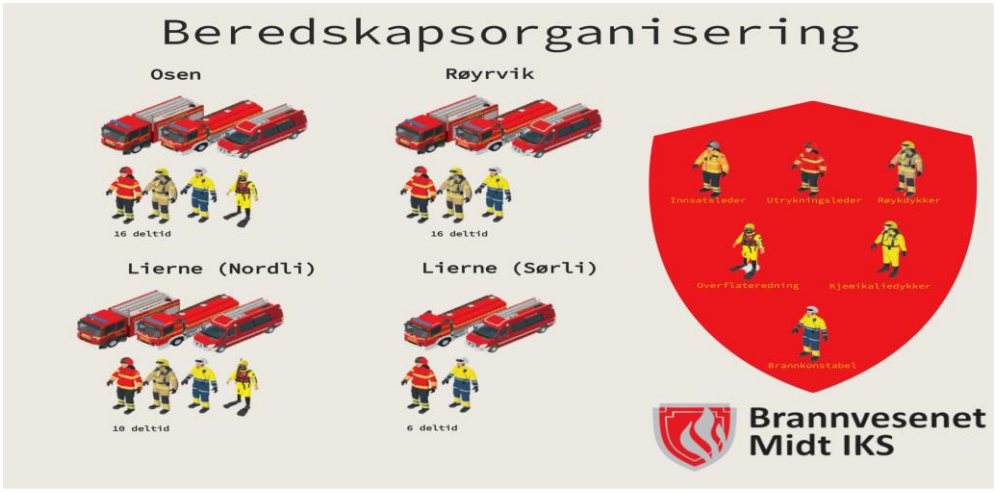

Kilde: Beredskapsanalyse, Brannvesenet Midt IKS

Figur 5. Utstyr og bemanning i Osen, Røyrvik og Lierne

2.2.5 Kompetanse

Leder beredskap sier at AMK er tilgjengelig via nødnettet dersom redningsmannskaper har spørsmål. Ansatte fra branntjenesten er ofte først på et skadested, særlig gjelder dette på kveld og natt, på steder hvor det ikke er fast ambulanse. Dette gjelder for eksempel for Snåsa kommune. Det er flere steder som ikke har ambulanse tilgjengelig, noe som betyr lang responstid. Det har vært flere tilfeller hvor brannvesenet har kjørt ambulansen i møte. I oppstarten med helseoppdrag, var ansatte fra brann redd for å gå for langt og dermed bidra til at ambulansedekningen forsvinner. Det man ser i ettertid er at ambulansene forsvinner uansett.

Flere som er intervjuet viser til at i Røyrvik har noen av sykepleiere som jobber på sykehjemmet fått spesiell opplæring som «first responder». I prosjektet har brannkonstablene fått to dagers

opplæring innen helse og sykepleierne har fått opplæring i akutthelse. Sykepleier rykker ut sammen med ansatte fra brannvesenet på helserelaterte hendelser. Her er ordningen at brannvesenet kan kjøre innom sykehjemmet og plukke opp en sykepleier på oppdrag hvor dette er hensiktsmessig. Det er ikke laget tilsvarende ordninger eller avtaler med de andre eierkommunene i brannvesenet sitt nedslagsfelt.

Daglig leder viser til at forsøksprosjektet i Røyrvik har fungert bra, men finansiering følger ikke med. I Snåsa er det fare for at ambulansen forsvinner og nærmeste ambulanse er på Grong og Steinkjer. Lierne har egen ambulanse. Inderøy har ambulanse fra Steinkjer og Levanger. I tillegg stasjoneres nå en akutt/paramedic bil på Inderøy (eget prosjekt). Akuttbilen er utstyrt som en vanlig ambulanse, men uten båre for å ta med og behandle pasienter under transport til sykehus. Dette er en kompensasjon til Inderøy for at ambulansen i Leksvik ikke lengre benyttes der. Det er kun Steinkjer og Lierne hvor ambulanse er geografisk plassert i kommunen, for de andre eierkommunene varierer tilstedeværelsen. I Snåsa er det idag en dagambulanse frem til kl. 20. Den resterende tiden er det ambulanse på Steinkjer og Grong som rykker ut til kommunen.

Noen som er intervjuet, sier at de forskjellige eierkommunene til selskapet har ulike behov. For eksempel varierer det om kommunen har ambulanse stasjonert eller ikke. I Røyrvik er det slik at brannvesenet henter sykepleiere på sykehjemmet på vei ut på oppdrag. I Snåsa kommune ser det ut til at ambulansetilbudet reduseres. Brannvesenets forhold til akutthjelp er ikke diskutert eller avklart enda. Det er stasjonert ambulanse på Grong og på Steinkjer, så avstanden vil ikke være like lang som for Røyrvik. Snåsa har E6 gjennom kommunen. Det medfører behov for helsefaglig kompetanse knyttet til større ulykker og skader, i tillegg til branntjenesten. Lierne har egen ambulanse. Her er det andre behov knyttet til eksempelvis større innslag av snøskuterkjøring som må dekkes. På Steinkjer er det ambulanse stasjonert, men det skjer fortsatt at brannvesenet blir kalt ut for å bistå ambulansen, for eksempel knyttet til bæring av pasienter.

Leder beredskap sier at ansatte har førstehjelpskurs og flere ansatte i brannvesenet har helsefaglig bakgrunn eller er ansatt i ambulansetjenesten. Dette gir en trygghet for øvrige ansatte når de deltar ved utrykning. Likeledes er det betryggende når også ambulanse rykker ut samtidig med brannvesenet. Samarbeidet med AMK fungerer bra. Beskjeder fra AMK formidles via 110-sentralen. Det er opprettet en egen kanal mellom helsetjenesten og brannvesenet, som brukes til oppdrag hvor politi ikke er involvert.

Mengden akuttoppdrag knyttet til helse, medfører at det etterspørres annen type kompetanse enn tidligere i brannvesenet. Det etterstrebes å kjøre to øvelser hvert år med fokus på førstehjelp og håndtering av skadested samt frigjøring (ikke gjennomført fullt ut under

pandemien). Ved førstehjelp er det krav om kunnskaper knyttet til hjertelungeredning og bruk av hjertestarter. Bemanningen er tilstrekkelig, selv om det kan være en utfordring i mindre kommuner ved turnover. Det stilles krav til at ansatte skal ha en viss kompetanse.

Daglig leder sier at ansatte har kompetanse på førstehjelp, men etter hvert har det oppstått et behov for andre krevende helseoppgaver. Dette omfatter for eksempel psykiatri eller alvorligere helseskade hvor ansatte mangler kompetanse.

Tillitsvalgte og verneombud har ikke mottatt henvendelser fra ansatte knyttet til utfordringer med å utføre akutt helsehjelp ved helseoppdrag. Oppfølgingen av ansatte etter at helseoppdrag er utført har også blitt bedre enn tidligere. Nå er det system på debrifing etter ulike hendelser i selskapet. Bedriftshelsetjenesten kan også delta ved behov fra ansatte.

Rådgiver kompetanse sier at helserelatert kompetanse etterspørres av ansatte. Det etterstrebes å kjøre to øvelser hvert år med fokus på førstehjelp og håndtering av skadested samt frigjøring. Ved førstehjelp er det krav om kunnskaper knyttet til hjerte-, lungeredning og bruk av hjertestarter. Flere og flere oppgaver blir lagt på brannvesenet, noe som innebærer at man også blir sendt ut på rene helseoppdrag. Ansatte er nå mer ute på oppdrag knyttet til hjertestans, enn på brannoppdrag.

2.2.6 Innsatstid

Daglig leder sier at innsatstid varierer. Noen steder har 10 minutter, eksempelvis sykehjem, særskilte brannobjekt og lignende. 20 minutter er generell innsatstid for tettsted med boliger, noen ganger 30 minutter. Ved trafikkulykke sendes det ut trippelvarsling (brann, politi og ambulanse), slik at alle enheter varsles. Brannsjefen sier at det er størst sjanse for at brannvesenet kommer først til ulykkesstedet i distriktene. Han ser frem til en Stortingsmelding om brann og helse for å få situasjonen mer avklart. I byer som Steinkjer kommer politi og ambulanse like fort til ulykkessted som ansatte fra brannvesenet. Det ligger en god del informasjon i fagsystemene BRIS og Vision om dette med utrykningstid. Tiden når alarmen sendes, når den er mottatt, og likedan når bilene kjører ut, samt er fremme på ulykkesstedet vil bli registrert, såfremt de som rykker ut, er flinke til å bruke statusmeldinger på radioene. I en hektisk situasjon opplever vi noen ganger at fremme på stedet noen ganger kan bli avglemt. Men de øvrige skal såfremt systemet fungerer, bli registrert.

I beredskapsanalysen vises det til at på Steinkjer er det kasernert vakt bestående av et vaktlag innenfor ordinær arbeidstid. Utenfor ordinær arbeidstid kan beredskapen organiseres i lag bestående av deltidspersonell med dreiende vakt. De resterende eierkommunene har dreiende døgnkontinuerlig hjemmevakt. Alle stasjoner har krav på oppmøtetid på fire minutter på dagtid og 6 minutter på nattestid for deltidspersonell. Beredskapsleder sier videre at det

ikke er måling på faktisk utrykningstid. Dette kan være årsaker som at oppdragets art er viktigere enn å sende statusmeldinger. Ved enkelte avdelinger har selskapet biler uten fastmontert radio. Dette forhindrer de på utrykning i å sende status til 110-sentralen. På generelt grunnlag sier man at man bruker ett minutt pr. kilometer i utrykningstid, pluss fire minutter før man er i brannstasjonen ved avdelingene.

Selskapets innsatstider er beskrevet i beredskapsanalysen. Det er også vist til et kart over brannstasjoner og innsatstider på henholdsvis 10, 20 og 30 minutter. Kartet over innsatstider er vist i neste figur.

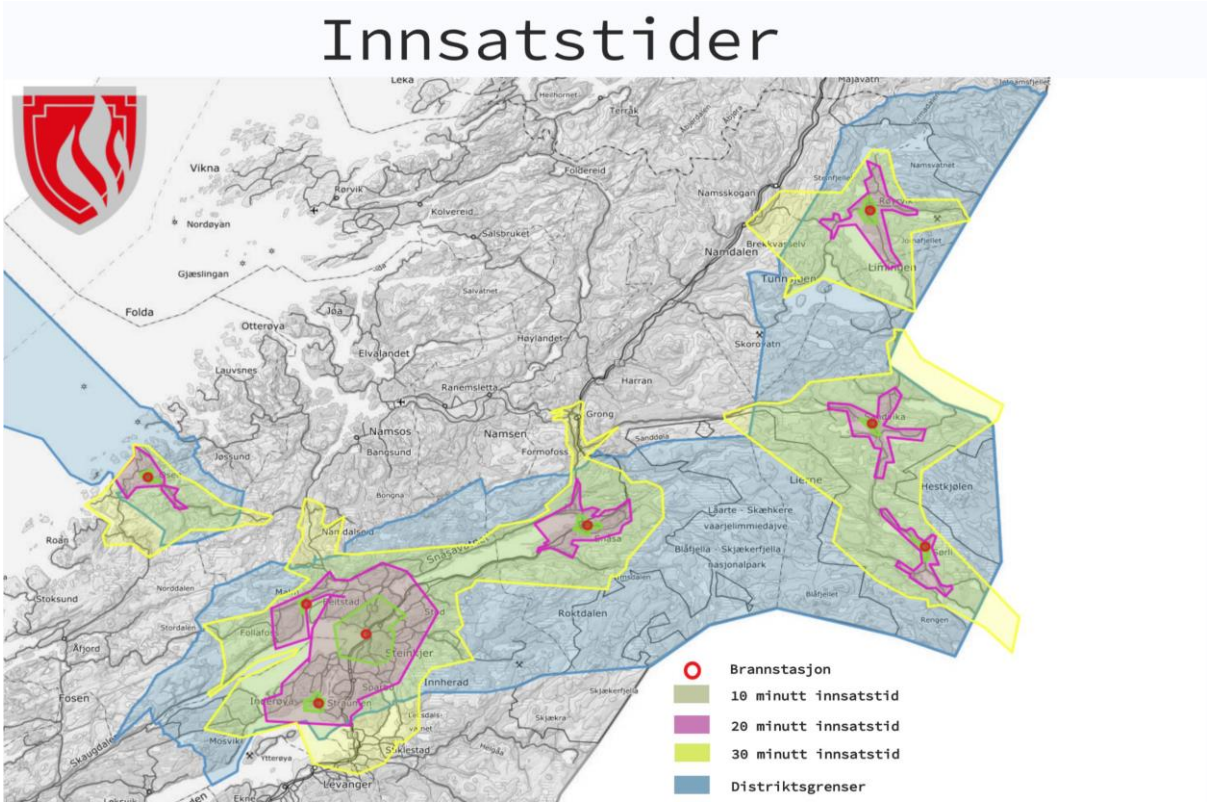

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Figur 6. Innsatstider i eierkommunene

2.3 Revisors vurderinger

Førstehjelps- og frigjøringsutstyr er tilgjengelig ved utrykning til ulykker

Det er krav til at ansatte ved brannvesenet som rykker ut til ulykker med helseskade har førstehjelps- og frigjøringsutstyr tilgjengelig i bilene.

Ansatte i Brannvesenet Midt IKS har tilgjengelig førstehjelpsutstyr og frigjøringsutstyr i samsvar krav til dette, etter revisors vurdering. Dette er tilgjengelig ved utrykning til ulykker

med helseskade i eierkommunene. Det er videre revisors inntrykk at ansatte gir førstehjelp ved helseskade ved ulykkessted.

Kompetanse og kapasitet til å håndtere helseskade ved ulykker

Det er krav til at ansatte som rykker ut har tilstrekkelig kapasitet og kompetanse til å gi helsehjelp ved ulykker.

Ansatte i Brannvesenet Midt IKS har kompetanse og kapasitet til å håndtere både førstehjelp og frigjøring ved ulykker hvor det er helseskader. Dette samsvarer med krav knyttet til brannvesenet.

Det er imidlertid et økt kompetansebehov knyttet til helseoppdrag, da disse har økt i omfang og er mer komplekse. Utfordringen i noen av eierkommunene handler også om venting på ambulanse. Det vil være behov for at ambulanse er snarlig er til stede med utstyr for å gi hjelp ved mer omfattende skader. Det er ulike ordninger knyttet til ambulanse i eierkommunene, noe som må ha eiernes oppmerksomhet. Det er videre ulike ordninger i eierkommunene som ikke har ambulanse, noe som ser ut til å knyttes til ulike behov i den enkelte kommune. Det er revisors vurdering at det er behov for avklarte ordninger i alle eierkommunene knyttet til å gi akutt helsehjelp, utover det ansatte fra branntjenesten kan gi ved skadested. Dette for å sikre best mulig hurtig hjelp ved omfattende helseskader.

Uttrykningstid

Det skal være etablert systemer i brannvesenet som ivaretar kravet til innsatstid ved ulykker.

Selskapet har i sin beredskapsanalyse dokumentert en systematisk planlegging av innsatstid ut fra gitte krav i dag, ut fra revisors vurdering. Det er imidlertid ingen praksis for å utarbeide en statistikk av utrykningstid av hver hendelse ved brann og ulykker i selskapet. En helhetlig statistikk over faktisk utrykningstid kan gi nyttig informasjon for styring og planlegging av utrykningstid i selskapet.

3 SPØRREUNDERSØKELSE TIL DELTIDSANSATTE PÅ BRANNSTASJONEN I SNÅSA

Kontrollutvalget i Snåsa bestilte en spørreundersøkelse rettet mot deltidsansatte på Brannstasjonen i Snåsa. I dette kapitlet vises resultatet fra spørreundersøkelsen til ansatte. Tema for spørreundersøkelsen er hvordan de opplever å møte ved ulykker knyttet til helseoppdrag.

3.1 Bakgrunnsinformasjon

Målgruppen for spørreundersøkelsen er deltidsansatte ved Snåsa brannstasjon. Av de deltidsansatte har en av tre vært ansatt mellom to og fem år, mens to av tre har vært ansatt i over fem år. Alderssammensetningen av deltidsansatte er spredt. Tre av de ansatte er mellom 18 og 34 år, mens syv er mellom 35 og 49 år. Fem ansatte er i alderen 50 til 66 år.

3.2 Kompetanse og opplæring

Deltidsansatte fikk i spørreundersøkelsen spørsmål om de har formell kompetanse innenfor helse, ut over førstehjelpskurs. Fem av de ansatte svarte ja. Kompetansen de innehar består av relevante kurs innenfor helsefag som ikke er knyttet til kurs i regi av brannvesenet. Noen oppgir også ambulansearbeider som sin kompetanse. 14 av de ansatte oppgir at de har behov eller i noen grad har behov for mer opplæring innenfor akutte helseoppdrag[5].

I spørreundersøkelsen fikk de ansatte spørsmål om de har utfordringer med å delta på utrykning til akutte helserelaterte oppdrag. En svarte ja på spørsmålet, mens fem svarte at de i noen grad har utfordringer med å delta. Årsaken ble av flere oppgitt som manglende kompetanse innenfor helse og mangel på medisinsk utstyr.

Figuren nedenfor viser hvordan deltidsansatte vurderer sin egen kompetanse til å håndtere akutte helserelaterte oppdrag. De har også vurdert kollegaenes kompetanse og om de er avhengig av kollegaenes kompetanse for å håndtere akutte helserelaterte oppdrag.

[5] Revisor definerte helseoppdrag i spørreundersøkelsen som oppdrag som omfatter utrykning til personer som har behov for helsehjelp som følge av sykdom eller ulykke.

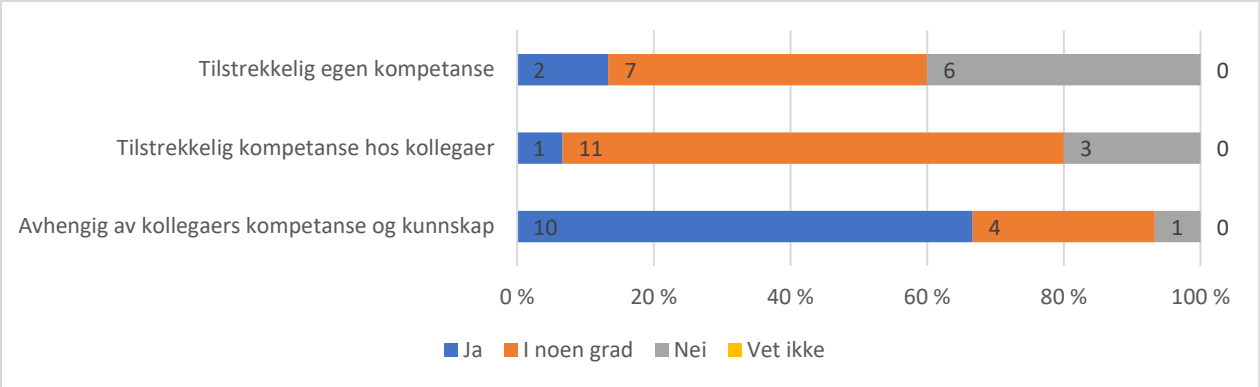

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 7. Vurdering av egen kompetanse, kompetanse hos kollegaer og om man er avhengig av kollegaers kompetanse og kunnskap under akutte helseoppdrag. N=15.

Ni av de ansatte vurderer at de har eller i noen grad har tilstrekkelig egen kompetanse til å håndtere akutte helseoppdrag. Seks ansatte mener at de ikke innehar tilstrekkelig kompetanse ved akutte helseoppdrag. Samtidig opplever flertallet at kollegaer i noen grad har tilstrekkelig kompetanse ved akutte helserelaterte oppdrag. Flertallet av de ansatte svarer at de er avhengig av enkelte kollegaers kompetanse og kunnskap ved akutte helserelaterte oppdrag.

3.3 Utrykning til akutte helseoppdrag

De deltidsansatte ble spurt om hvordan de opplever å rykke ut til akutte helserelaterte oppdrag. Figuren nedenfor viser hvordan de ansatte opplever tilgjengeligheten til utstyr og bistand ved akutte helserelaterte oppdrag.

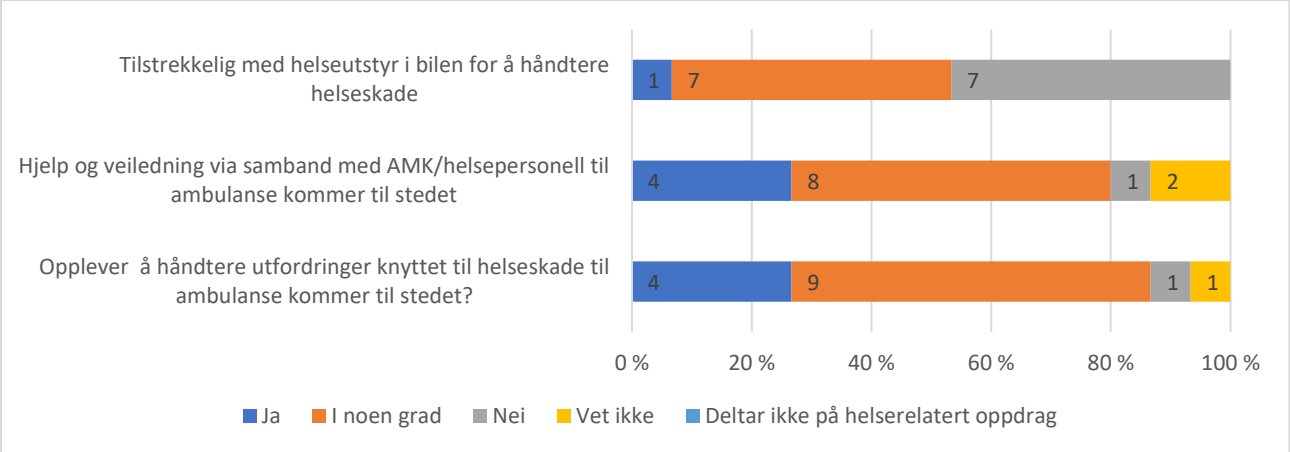

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 8. Bistand ved akutte helserelaterte oppdrag. N=15.

De ansatte er delt i synet på om det er tilstrekkelig med helseutstyr i brannbilen for å håndtere helseskade. Åtte mener at det er eller i noen grad er tilstrekkelig med utstyr, mens syv av respondentene er uenig og mener det ikke er tilstrekkelig utstyr. Flertallet opplever at de får eller i noen grad får hjelp og veiledning via sambandet med AMK[6]/helsepersonell til ambulansen kommer til stedet. På spørsmål om de ansatte opplever å håndtere utfordringer knyttet til helseskade til ambulanse kommer til stedet, svarer flertallet at de håndterer eller i noen grad håndterer dette.

Ved utrykning til akutte helserelaterte oppdrag, fikk de ansatte spørsmål om gjennomsnittlig ventetid på ambulanse. Svarene er gitt i figuren nedenfor.

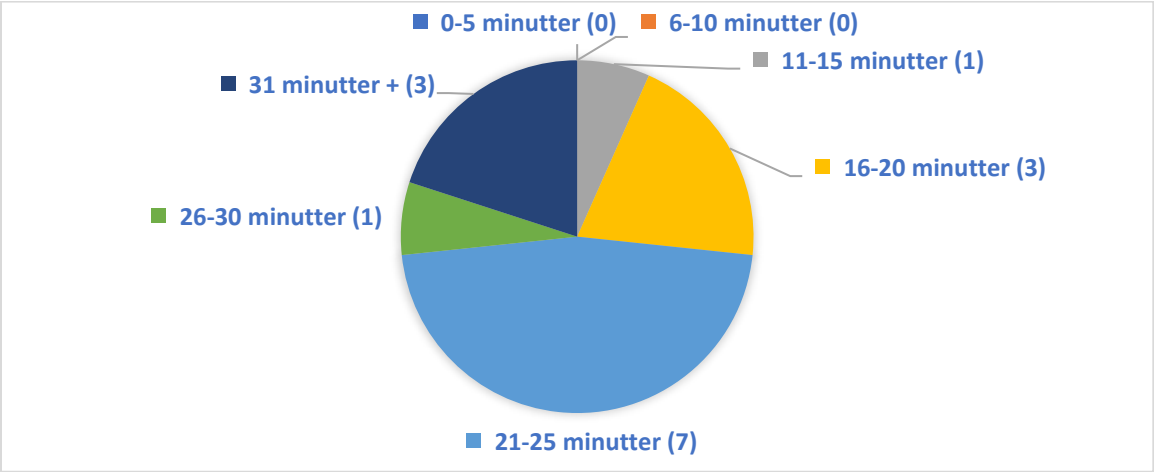

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 9. Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse. Antall respondenter oppgitt i parentes. N=15.

Ingen av de ansatte opplever at ambulansen kommer etter maksimalt 10 minutter. Størst andel gjennomsnittlig ventetid er mellom 21 til 25 minutter. Tre ansatte opplever at gjennomsnittlig ventetid på ambulanse er mer enn 31 minutter. De ansatte ble også bedt om å oppgi maksimal ventetid på ambulanse, som de har opplevd under helserelaterte oppdrag. Flere oppgir mellom 40 til 45 minutter, mens noen svarer opp mot en times ventetid. I kommentarer til undersøkelsen er det nevnt at «heftige» helseoppdrag oppleves som utfordrende der ambulansen har lang utrykningstid.

De ansatte ble spurt om de har bedt om å få andre oppgaver enn å delta på utrykning til akutte helserelaterte oppdrag. Seks av de ansatte svarer at de i noen grad har bedt om dette, mens

[6] Akuttmedisinsk kommunikasjonssentral.

ni ansatte har ikke bedt om det. Revisor kjenner ikke til årsaken til dette, ut over det som kom fram under utfordringer med å delta på helserelaterte oppdrag.

Flertallet av de ansatte (12 ansatte) svarer nei på spørsmål om de synes dagens system knyttet til akutte helseoppdrag fungerer greit. I spørreundersøkelsen har de deltidsansatte videre fått spørsmål om hvordan de opplever lokal beredskap innenfor helse med dagens situasjon uten døgnkontinuerlig ambulanse i kommunen. Figuren nedenfor illustrere svarene.

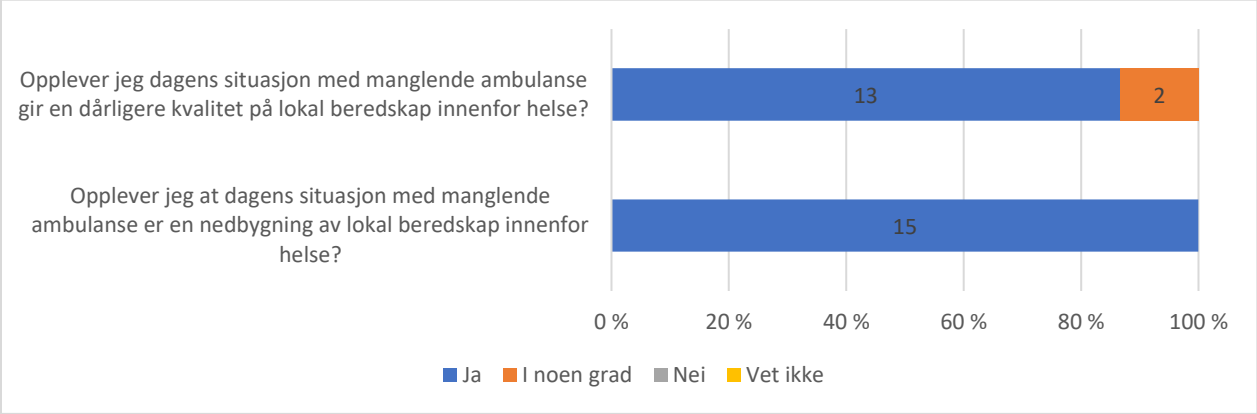

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 10. Om hvordan dagens situasjon med manglende ambulanse påvirker lokal beredskap innenfor helse. N=15.

Flertallet opplever at dagens situasjon med manglende ambulanse gir en dårligere kvalitet på lokal beredskap innenfor helse. Samtlige av de ansatte opplever at det også er en nedbygging av lokal beredskap innenfor helse. Det er også kommentert at det er mindre attraktivt å være brannmann med manglende ambulanse i kommunen.

På spørsmål om de ansatte ønsker en annen løsning enn i dag for å sikre at helsepersonell er mer permanent til stede for å bistå ved helseoppdrag, svarer 14 av de ansatte ja. De ansatte ble gitt to forslag til mulige løsninger for å sikre beredskapen innenfor helse under utrykning til helserelaterte oppdrag. I tillegg fikk de ansatte mulighet til å komme med egne løsninger for å sikre at helsepersonell er mer permanent til stede for å bistå ved utrykning til akutte helserelaterte oppdrag. Svarene er gjengitt i figuren under.

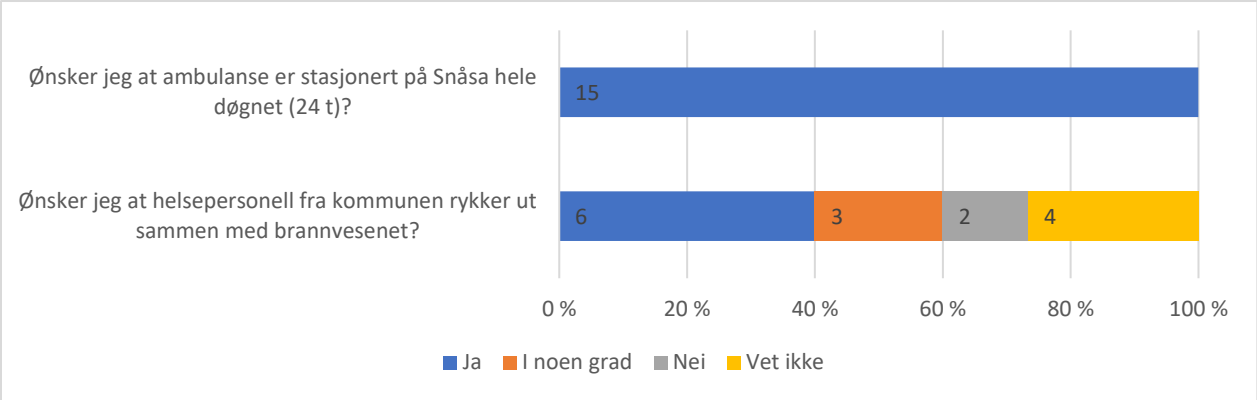

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 11. Forslag til mulige løsninger for å sikre beredskapen innenfor helse under utrykning til helserelaterte oppdrag. N=15.

Alle deltidsansatte ønsker at ambulansen skal være stasjonert på Snåsa hele døgnet (24 timer). For ønsket om at helsepersonell fra kommunen rykker ut sammen med brannvesenet, er de ansatte litt mer delt. Et knapt flertall ønsker at dette skjer eller skjer i noen grad. Fire ansatte svarer også vet ikke på spørsmålet.

Under muligheten til å komme med egne løsninger for å sikre at helsepersonell er til stede under helseoppdrag, peker flertallet av de ansatte på døgnkontinuerlig ambulanse i kommunen.

3.4 Etter utrykning til akutte helseoppdrag

De ansatte ble spurt om hvordan de blir ivaretatt etter utrykning til akutte helseoppdrag. På spørsmål om det er et system for debrifing i etterkant for å håndtere inntrykk fra utrykning til helseoppdrag, svarer 12 ansatte ja. En respondent svarer nei og en svarer vet ikke på spørsmålet.

Figuren nedenfor viser hvordan de ansattes opplevelse etter utrykning til helseoppdrag er.

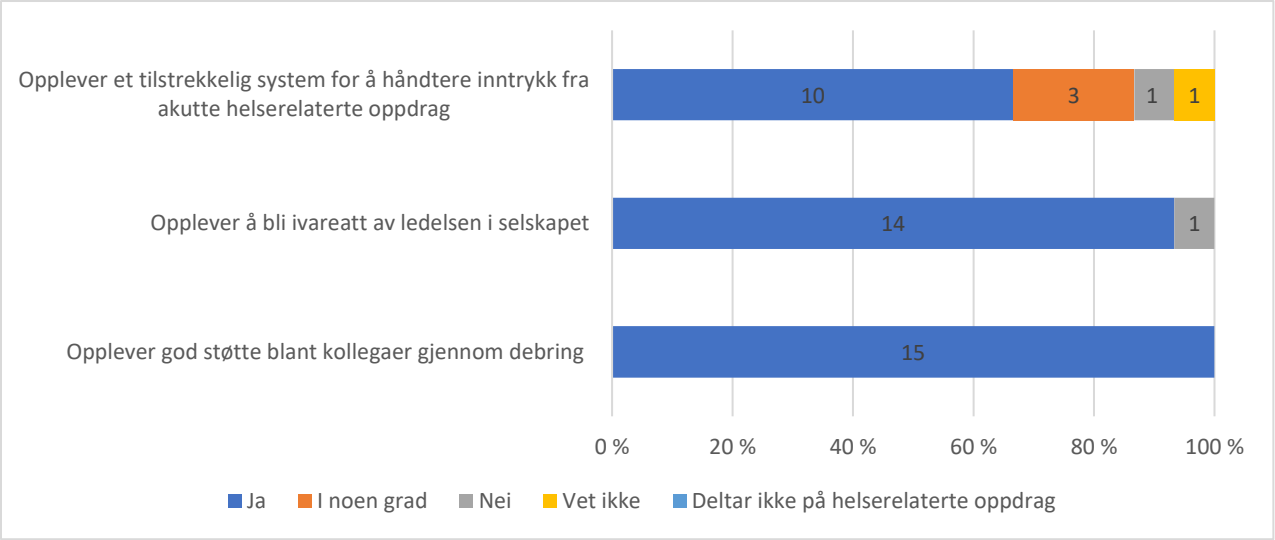

Kilde: Revisjon Midt-Norge SA

Figur 12. Opplevelsen etter utrykning til akutte helseoppdrag. N=15.

To av tre ansatte opplever at det er et tilstrekkelig system for å håndtere inntrykk fra akutte helseoppdrag. Det er kun én ansatt som opplever å ikke bli ivaretatt av ledelsen i selskapet etter utrykning. Alle ansatte opplever å få god støtte blant kollegaene gjennom debrifing etter utrykning til akutte helseoppdrag.

3.5 Oppsummering

Flere av de ansatte vurderer sin egen kompetanse som tilstrekkelig til å håndtere akutte helseoppdrag, men det er også et behov for mer opplæring innenfor akutte helseoppdrag. Ansatte vurderer kollegaers kompetanse som tilstrekkelig, og oppgir at de er avhengig av kollegaers kompetanse og kunnskap under denne type oppdrag.

Når det gjelder opplevelsen av å rykke ut til akutte helseoppdrag, opplever flere at de får bistand og veiledning via samband til ambulanse kommer til stedet. De ansatte er delt i synet på om de har tilstrekkelig utstyr i brannbilen for å håndtere utfordringene. Til en viss grad opplever de ansatte å håndtere utfordringer knyttet til helseskade før ambulansen ankommer. Gjennomsnittlig ventetid på ambulanse oppgis av flere til å være mellom 21-25 minutter. Noen oppgir at de venter i gjennomsnitt over 31 minutter.

Flertallet opplever at dagens system rundt akutte helseoppdrag med lang ventetid på ambulanse ikke fungerer. De ansatte opplever at manglende døgnkontinuerlig ambulanse gir dårligere lokal beredskap innenfor helse. Samtlige ønsker en annen løsning for å sikre at helsepersonell er mer permanent til stede for å bistå ved helseoppdrag. Ønsket blant de ansatte er en døgnkontinuerlig ambulanse i kommunen.

De ansatte opplever å bli ivaretatt for å håndtere inntrykk etter akutte helseoppdrag, både fra ledelsen i selskapet og støtte blant kollegaer.

4 FOREBYGGENDE ARBEID

I dette kapittelet besvares problemstillingen: Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?

4.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges og bygge på risiko samt evalueres for å rette opp og forebygge mangler.
- Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Utledningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

Vi har avslutningsvis i kapittelet beskrevet branntjenestens arbeid med forebygging av brann i elektriske biler etc.

4.2 Innsamlet informasjon

4.2.1 Planlegging og evaluering av det brannforebyggende arbeid

Leder forebyggende sier at selskapet starter med risiko- og sårbarhetsanalysen (ROS-analysen) ved planlegging av det forebyggende arbeidet i selskapet. ROS-analysen utarbeides for hver enkelt kommune. Det er leder forebyggende som står for ROS-analysen. Forholdet til eksempelvis akutt medisinske oppdrag er tatt med som en hendelse/risiko i den nye analysen av risikobildet til selskapet (se vedlegg 3). Grunnlaget for analysen baseres på informasjon fra ansatte i selskapet og statistikk fra Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (DSB). Dette danner grunnlaget for analysen, som gjøres hvert fjerde år. Det utarbeides årlig en forebyggende plan som er basert på forebyggendeanalysen. Selskapet jobber systematisk med årlig revidering av planverket. Planene legges frem for styret og representantskapet.

Boligbranner med inntil fire døde er vurdert å være en stor risiko (risikoutsatte grupper). Leder forebyggende føler at selskapet har god kontroll på forsamlingslokaler (særskilte brannobjekt), da disse er godt ivaretatt som en del av branntilsynet. Det er imidlertid satt i gang et større prosjekt rettet mot boligbranner kalt «Trygg hjemme». Prosjektet retter seg mot utsatte grupper i kommunale boliger. Det er imidlertid et forbedringspotensial når det gjelder samarbeidet med eierkommunene. Flere som er intervjuet sier at mange ganger ender man opp i en diskusjon på hvem som har ansvaret for nødvendige tiltak. Og at det ikke alltid er åpenbart at alle ser at når kommunen fatter vedtak om hjemmetjenester, også påtar seg et ansvar for brannsikkerhet. Og av det både har en plikt til både vurdere og sette inn nødvendige tiltak. Enkelte ganger,

med enkelte kommuner, og med enkelte personer, fungerer også dette bra, mens man andre ganger føler at de må påpekes dette ansvaret.

I plan for det brannforebyggende arbeid i 2021 vises det til to hendelser knyttet til boliger. Den ene skjedde i Inderøy kommune og den andre i Steinkjer kommune. Begge brannene omfatter kombinasjonen risikoutsatte grupper og bruk av komfyr. I begge tilfellene har det vært sterk røykutvikling og stor fare for at beboerne omkommer på grunn av røykforgiftning. I begge tilfellene har ansatte fra helsetjenesten i kommunen blitt utsatt for fare og inhalert røyk under redning/evakuering. Disse hendelsene viser et behov for systematisk arbeid med risikoutsatte grupper.

Revisor har mottatt følgende dokumenter for planlegging og evaluering av det forebyggende arbeidet i selskapet:

- Risiko og sårbarhetsanalyse for Brannvesenet Midt revidert 16.4.2020.
- Plan for brannforebyggende arbeid 2021 med evaluering av 2020.
- Forebyggende analyse for Brannvesenet Midt IKS
- Prosjektbeskrivelse «Trygg Hjemme»

ROS-analysen for brannvernregionen gir et bilde av dagens risikosituasjon innenfor de områder som brann- og redningstjenesten forvalter. ROS-analysen datert 14.02.2018, har kommet fram til følgende uønskede hendelser (i prioritert rekkefølge) som må forebygges:

- Brann med opptil fire omkomne
- Brann i næringsbygg
- Brann i kjøretøy
- Brann i driftsbygninger
- Skogbrann
- Brann i fritidsbåt/småbåthavn
- Brann i kulturhistoriske bygninger
- Brann med over fire omkomne
- Akutt forurensning land
- Brann i kritisk infrastruktur
- Brann i tett trehusbebyggelse
- Brann i tunnel
- Brann i tankanlegg

I ROS-analysen for Brannvesenet Midt IKS er tap av liv og helse vektet vesentlig høyere enn tap av materielle verdier og forurensing av miljøet. Dette medfører at de uønskede hendelsene

hvor liv/helse kan gå tapt, er vurdert som større risiko og skal prioriteres i det forebyggende arbeidet. Videre er forurensning av miljøet vektet høyere enn tap av materielle verdier.

Strategi brannforebyggende arbeid 2019-2022 i selskapet viser til følgende satsningsområder for å begrense skadene av en brann og oppnå selskapets visjon om null omkomne i brann:

- Forbedre brannsikkerheten til risikoutsatte grupper. Dette både gjennom informasjons- og motivasjonstiltak (trygg hjemme) og tilsyn.
- Tilsyn med næringsbygg. De med farlig stoff skal prioriteres.
- Tilsyn med særskilte brannobjekt.
- Generell brannverninformasjon til befolkningen.
- Oppfølgning av bekymringsmeldinger.
- Informasjonstiltak for å forebygge bruk av åpen ild som medfører lyng, kratt og skogbrann.
- Unngå branner i driftsbygninger. Dette gjennom samtidig tilsyn og informasjons og motivasjonstiltak.
- Informasjonstiltak og motivasjonstiltak vedrørende brann i kulturhistoriske bygninger og tett trehusbebyggelse. Utarbeidelse av en brannsikringsplan.
- Forebygge branner i kjøretøy hvor vi forventer at hendelsen medfører tap av liv. Det vil si i større garasjeanlegg, tunneler og boligkompleks.
- Tilsyn med farlig stoff.
- Informasjonstiltak vedrørende brann i fritidsbåt, bobil og campingvogn.

Dette er en bekrivelse av satsningsområdene for det forebyggende arbeidet til Brannvesenet Midt IKS. Hvilke konkrete tiltak som vil gjennomføres, vil bli vurdert nærmere og bli beskrevet i årsplanen for det brannforebyggende arbeidet. Det nevnes at eventuelle tiltak vil kunne endre seg etter hvordan selskapet ser hvilken effekt tiltaket har, samt om det forekommer ny informasjon og/eller kunnskap.

I Plan for det brannforebyggende arbeidet 2021, er det gjort en evaluering av 2020 knyttet til følgende områder: særskilte brannobjekt, risikoutsatte grupper, farlig stoff, kulturhistoriske bygninger, fyrverkeri, brannverninformasjon til befolkningen generelt og huseiere og brukere av byggverk. Dette ligger som en del av grunnlaget for oppdatert risikobilde til selskapet vist i vedlegg 3.

4.2.2 Feiertjenester og branntilsyn

Feieformann sier at han går gjennom brannvesenets systemer og ser hvor mange feiinger og tilsyn som skal gjennomføres hvert år i eierkommunene. Disse fordeles mellom feierne innenfor hvert sitt område. Den enkelte feier har deretter ansvaret for at alle oppdragene

innenfor sitt område utføres. Alle feiinger og tilsyn registreres i systemet. En gang i måneden går feieformann gjennom utførte oppdrag i systemet for å se hvordan hver enkelt feier ligger an. Stort sett får feierne utført de feiinger som er planlagt. Når det gjelder tilsyn, er det utfordringer da det går med tid til saksbehandling og kravet til dokumentasjon er større nå enn tidligere. Systemet er digitalt, og det er mulig å ta bilder av eventuelle feil. Avvikene skal beskrives på en god nok måte. Det sendes brev til huseier med pålegg om utbedring. Det skjer ofte at huseier ikke følger opp, noe som innebærer at det går med ressurser til oppfølging. Det er et snitt på en til to avvik per tiende tilsyn. Nå prioriteres fritidsboliger som er ca. 10 til 20 minutter fra naturlig parkering. Fritidsboliger som ligger mer vanskelig til, tas senere. Det er en diskusjon om hvordan tilsyn og feiing av disse objektene skal organiseres. Dette blir ofte lengre turer, slik at det er et HMS-spørsmål, om de ansatte skal dra to på oppdragene eller om de reiser ut alene. Noen selskaper sender sine ansatte alene på oppdrag, med GPS-peiler. Disse turene kan gå både til fjells og til sjøs. Foreløpig er det ikke tatt noen betaling for fritidsboligene i sone to (fritidsboliger som ligger langt unna allfarvei).

Det er viktig med informasjon til eierne av fritidsboligene, da vi ser at det er mange avvik. Feiing og tilsyn gjennomføres samtidig på fritidsboliger. Fritidsboligene har ofte mangler knyttet til sikkerhetsanordningene, for eksempel manglende takstige. Eiere av fritidsboligene får lov til å feie selv, men selskapet har det overordnede ansvaret. På fritidsboliger er det tilsynet som er det viktigste, ifølge feieformann.

Daglig leder sier at det er utfordring for selskapet at forskriften ble omgjort til plikt til feiing av alle fritidsboliger, da det mangler en geografisk avgrensning. Mange hytter/fritidsboliger ligger langt fra vei. I tillegg skal hytteeiere være til stede ved feiingen og tilsyn og dette kan ofte være problem hvis de ikke bor i nærheten. Selskapet har ikke kjøpt snøscootere, ATV eller båter for transport av ansatte til feiing og tilsyn av hytter i dag. Daglig leder sier de har utfordret DSB på dette, men får ikke svar fra DSB. Daglig leder sier at selskapet grunnet utfordringene ikke oppfyller kravet i forskriften. Selskapet har 10-års perspektiv på tilsyn i hytter. Tilsynsbehovet er kategorisert på lavt og høyt nivå, ut fra lokale forhold og eiers forhold og krever differensiert gebyr etter høyt eller lavt tilsynsbehov. Leder forebyggende sier at det kan være vanskelig å få avtalt tid til feiing med eierne av disse boligene og det brukes mye ressurser på dette. Det sendes varsel om feiing via SMS. Deretter sendes en purring via SMS, før eier ringes opp. Dersom eier av eiendommen ikke vil avtale tid, sendes det et formelt brev. Huseier har plikt til å legge til rette for tilsyn.

DSB har i brev av 3.5.2021 besvart Senja kommune om muligheten for å etablere lokal forskrift i kommunen for å regulere feiing og tilsyn av fritidsboliger. Grunnlaget for kommunens forespørsel opplyses å være vansker med utføring av feiing for fritidsboliger som ligger langt

unna allfarvei. I tillegg å få forståelse hos eierne av fritidsboliger, da de bor langt unna kommunen. Til kommunens ønske om lokal reguleringsmyndighet sier DSB at de ikke har planer om å delegere hjemmel når det gjelder plikten til feiing og tilsyn med fyringsanlegg. Det er derfor viktig at kommunen følger opp plikten gitt i forskrift om brannforebygging. Under fastsettelse av gebyr sier DSB videre at det er opp til kommunen hvorvidt den ønsker å ha samme gebyrsats for alle, eller om man ønsker å differensiere størrelsen avhengig av hyppighet, fyringsanlegg, boligtype eller lignende. Gebyret må gjenspeile frekvensen og omfanget av feiling og tilsyn. Dette medfører at kommunene har gode muligheter til å bestemme frekvensen for feiing og tilsyn med fyringsanlegg i fritidsboliger, ifølge beskrivelsen i brevet fra DSB.

Feiing i hus ser ut til å fungere ut fra krav i forskriften. Daglig leder sier de sliter noe med oppmøte på branntilsyn i boliger. Selskapet bruker tid på brevskriving og purring. Leder forebyggende sier videre at endringer av ildsted også må godkjennes. Det er en utfordring at brannvesenet ikke får til et bedre samarbeid med byggesakskontorene i eierkommunene. Dette for å få informasjon om endringer av ildsted. Det største problemer er at man ikke får informasjon om nye boliger fra eierkommunene. Kommunene (byggesakskontoret) er ulike på å gi melding om nye ildsted. Flere sier at Inderøy kommune er unntaket her, de melder fra til selskapet om nye ildsted.

Selskapet ved feieformann har oversendt statistikk som viser tilsyn og feiing knyttet til boliger og fritidsboliger for 2020 i eierkommunene. For boliger viser tallene at 5233 boliger er feiet i 2020. 2001 boliger (28 %) er registrert ikke feiet. Det er videre gjennomført tilsyn i 2956 boliger, hvorav 1620 boliger (35 %) er registrert som ikke gjennomført tilsyn. For den enkelte eierkommune viser statistikken for feiing og tilsyn av boliger følgende:

Kommune	Feiing	Ikke feiet	Tilsyn	Ikke tilsyn
Steinkjer	3030	1244	1356	667
Osen	400	202	438	250
Snåsa	327	95	62	74
Lierne	401	69	443	276
Røyrvik	102	63	25	15
Inderøy	973	328	632	338
Totalt	**5233**	**2001**	**2956**	**1620**

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Tabell 1 Feiing og tilsyn i boliger år 2020

694 fritidsboliger er feiet i 2020. 295 fritidsboliger (30%) er registrert som ikke feiet. Det er gjennomført tilsyn i 739 fritidsboliger. 494 (40%) av fritidsboligene er registrert som ikke gjennomført tilsyn. For den enkelte eierkommune viser statistikken for feiing og tilsyn av fritidsbolig følgende i tabellen på neste side:

Tabell 2 feiing og tilsyn i fritidsboliger

Kommune	Feiing	Ikke feiet	Tilsyn	Ikke tilsyn
Steinkjer	223	64	231	93
Osen	138	78	149	99
Snåsa	51	58	38	55
Lierne	250	29	291	232
Røyrvik	20	2	20	13
Inderøy	12	0	10	2
Totalt	**694**	**295**	**739**	**494**

Kilde: Brannvesenet Midt IKS

Feieformann sier at innbyggerne varsles i utgangspunktet pr SMS. Ved feil telefonnummer varsles innbyggere i brev. Selskapet krevet et svar fra huseier om at det er gjort klart for feiing. Og at eier er hjemme når ansatte kommer på tilsyn. Hvis eier ikke svarer oss på SMS, så ringer ansatte de opp. Får man ikke kontakt med eier, blir det registrert som ikke feiet eller ikke tilsyn gjennomført. Det er også en del eiere som ikke vil ha besøk av oss. De sender svar tilbake at de ikke har tid eller at det mangler stige/takstige. Det blir også dette registrert som ikke utført i statistikken over.

Dette er en av grunnene til at det blir et avvik mellom varslet og ikke feid/ikke gjennomført tilsyn. For å ta tilsyns tallene, så har vi varslet 2956 pr SMS eller brev, av de så har 1620 sagt at de ikke vil ha besøk av oss, eller ikke er hjemme. For feiing så gjelder nesten det samme. Her trenger ikke eier å være hjemme, men det skal være tilrettelagt etter selskapets HMS krav.

Feierformann sier at for fritidsbygg, så er det litt mer komplisert. Her gjennomfører ansatte feiing og tilsyn samtidig og prøver å varsle eier ca. 1 måned i forkant. Da må eier være tilstede på hytta. I hyttene er det eiere som bor andre steder og disse får ikke bestandig til å være på hytta når ansatte ønsker det. Disse tar kontakt med selskapet når de kommer på hytta. Vi varsler ca. 5-8 hytteeiere alt etter avstand til hytta fra vei/parkering. Av disse så kan det bli utført 2-3 feiinger/tilsyn denne dagen. De fleste hyttene har ikke takstiger, derfor er det store avvik her. På tilsyn så er som oftest avviket at de ikke får til å møte, eller de bor et annet sted i landet eller i utlandet (Sverige). Da er avtalen at hytteeier skal ta kontakt med oss. Neste tilsyn/feiing er satt opp med 5 års intervall. Dette medfører at eier automatisk får nytt varsel fra oss om 5 år.

4.2.3 Beredskap og utstyr knyttet til elektrifisering av biler etc. (Beskrivende).

Daglig leder sier at selskapet følger med på utviklingen knyttet til elektrifisering av biler etc. Det er startet med kompetanseutvikling på dette feltet. I ulike fagfora dukker det opp hendelser som beskriver utfordringer med elektrifisering av biler etc. Brannkonstabler i selskapet har satt seg godt inn i tematikken og hatt brann i elbil som en øvelse på alle avdelinger. Når det gjelder utstyr er det ikke alt for meget som er investert spesifikt for dette formålet. Selskapet har kjøpt inn enkelte branntepper for å pakke inn en bil og kvele brannen. Selskapets vurdering av det

de har testet hittil er at tradisjonell slukketeknikk viser seg vel så effektivt som branntepper. Men ved enkelte hendelser kan det være aktuelt. Selskapet har branntepper inntil videre geografisk plassert på hovedstasjonen. Selskapet har skjæreslukker på alle avdelinger, og det er et verktøy som viser seg effektivt for å kjøle ned batteripakker. (En skjæreslukker punkterer vegger og sprøyter inn en vanntåke). Ellers ser man at noen selskaper har anskaffet containere, og drukner biler. Det er viktigere at selskapet fokuserer på kompetanse og erfaringsdeling. Dette i forhold til hvordan selskapet skal håndtere disse brannene på en trygg og riktig måte. Hittil har det ikke vært brann i en batteripakke, men sannsynligvis vil man få det når utbredelsen øker. Det er planer om å anskaffe en slukkerobot, LUF 60, for å håndtere branner (bilbranner) i parkeringskjellere, branner i tunneler og branner i store industribygg. Dette er noe styret ønsker å prioritere i planperioden. Dette er noe kun Oslo og Nedre Romerike Brann og Redning har anskaffet hittil. Selskapet vurderer LUF 60 å være et godt verktøy for å sikre ansattes HMS i slike aksjoner.

Leder beredskap sier at selskapet har relativt god kunnskap om slukking av branner knyttet til elektriske biler. Det er en egen instruktør på Steinkjer som har lært opp andre ansatte. Man beregner at det vil gå med ca. 35 000 liter vann for å slukke en brann i en elektrisk bil. Det vil da ofte være mer hensiktsmessig å bare la bilen brenne ut, siden bruken av slukkevann ofte også vil medføre forurensning. I Sverige er det kommet regler om oppsamling av slukkevann. Elektriske tog eller tyngre kjøretøy vil medføre en større utfordring for selskapet. Det er også et problem at man ikke får trent på klipping av moderne biler. Disse inneholder blant annet mye mer pyntedeler enn gamle biler. På elektriske biler kan det være vanskelig å vite om bilen går eller ikke, som også kan være en utfordring.

Flere som er intervjuet sier at de er forberedt på brann i elektriske biler, men stiller spørsmål om selskapet er godt nok forberedt på branner i større enheter som elektriske tog, lastebiler og busser.

Rådgiver kompetanse sier at Brannvesenet Midt IKS har fokus på problemer knyttet til elbil. Det er en ansatt som har satt seg spesielt inn i denne problematikken, og som har hatt foredrag for stasjonene innen selskapets ansvarsområde.

DSB[7] viser til at det ikke er grunnlag for å hevde at elbiler representerer en større fare ved brann enn fossile biler, men at den arter seg bare på en annen måte. Mer enn 10 års erfaring med hybridbiler (bensin og elektrisk) har heller ikke gitt spesielle utfordringer. Brann i elbilbatteriet har en annen årsak og et annet forløp enn brann i en bensin- eller dieselbil.

[7] Elbil - lading og sikkerhet | Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap (dsb.no)

Brannenergien er mindre og utvikler seg saktere, og slokkearbeidet må utføres på en annen måte og kan ta lengre tid. Det er også nødvendig å ta hensyn til røyken på en annen måte. Bakgrunnen er at brannen skyldes kortslutning og elektrokjemisk varmeutvikling inne i batteriet. Brannvesenet må benytte vann for å slå ned flammer og kjøle ned batteriet inntil den elektrokjemiske reaksjonen stopper, ifølge DSB.

Oppsummering

Brannvesenet Midt IKS har igangsatt arbeidet med å se på utfordringer knyttet til brann i elektriske biler etc. Dette gjennom kompetanseutvikling og kursing av ansatte. Det er startet med innkjøp av noe utstyr (branntepper og slukkerobot - vurderes) knyttet til brann i elektriske biler, men inntrykket er at man ønsker noe mer erfaring før annet utstyr kjøpes inn. Flere peker på at man ikke har vurdert beredskapen godt nok knyttet til brann i tyngre kjøretøy enda.

4.3 Revisors vurderinger

Planlegging av det brannforebyggende arbeidet

Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges og bygge på risiko samt evalueres for å rette opp og forebygge mangler.

Brannvesenet Midt IKS har systematisk planlegging av det brannforebyggende arbeidet. Dette bygger på risikovurdering samt årlige evalueringer og er lagt opp til å forebygge mangler i det brannforebyggende arbeidet. Dette samsvarer med krav til det brannforebyggende arbeidet, etter revisors vurdering. Revisor ser positivt på at selskapet har igangsatt «Trygg hjemme» rettet mot utsatte grupper i kommunale boliger i eierkommunene. Det mangler imidlertid en avklaring av samarbeidet og finansiering om brannsikkerhetstiltak knyttet til brukersikkerhet i kommunale boliger. Dette bør ha kommunenes oppmerksomhet, etter revisors vurdering.

Feiing og branntilsyn

Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Brannvesenet Midt IKS har systematisk oversikt over hus og hytter hvor det skal gjennomføres feiertjenester og branntilsyn i. Aktiviteten planlegges ut fra dette og følges opp i selskapet. I all hovedsak utføres feiertjenester og branntilsyn i samsvar med gitte krav. Det er imidlertid et behov for å avklare feiertjenester og branntilsyn til fritidsboliger i sone 2 som ligger vanskelig til. Det er videre et spørsmål om selskapet har tilstrekkelig utstyr og rutiner for ansattes HMS i slike oppdrag etter revisors vurdering. Statistikken over feiing og branntilsyn av hus og hytter i 2020 viser at det er en ganske stor andel som ikke er feiet i eierkommunene (2020). Årsaken

til at hus og hytter ikke har gjennomført feiling og branntilsyn kommer ikke frem i statistikken, noe som kan utbedres for å få bedre styringsinformasjonen på området.

5 HÅNDTERE AKUTT FORURENSNING

I dette kapittelet besvares problemstillingen: Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?

5.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Brannvesenet skal utarbeide beredskapsplaner for akutt forurensning i eierkommunene med beskrivelse av geografiske deponi.
- Brannvesenet skal ha ansatte og utstyr for å håndtere akutt forurensing hos eierkommunene.

Utledningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

5.2 Innsamlet informasjon

5.2.1 Beredskapsplaner for akutt forurensning

Følgende planer i Brannvesenet Midt IKS er sentrale for å sikre beredskap knyttet til akutt forurensning i selskapets virksomhet:

- Beredskapsanalyse Brannvesenet Midt IKS – 2021
- Risiko og sårbarhetsanalyse for Brannvesenet Midt IKS - 2018
- Beredskapsplan Interkommunalt utvalg for akutt forurensning i Region Inn-Trøndelag
- Beredskapsplan Interkommunalt utvalg for akutt forurensning i Region Sør-Trøndelag
- Beredskapsplan Interkommunalt utvalg for akutt forurensning i Namdal
- Nasjonal plan – Beredskap mot akutt forurensning eller fare for akutt forurensning i Norge 2015 (Kystverket)

Selskapets beredskapsanalyse omfatter en oversikt over risikobildet for brannvernregionen. Der er risiko knyttet til akutt forurensning på land og sjø/strandsone satt som lav (se vedlegg 3). Leder beredskap sier at ved revidering av siste beredskapsanalyse gikk man litt mer i detaljer enn tidligere planer. Videre blir Verdal kommune en del av den nye planen som utarbeides.

Det er inngått samarbeidsavtaler med Interkommunalt utvalg for akutt forurensning for vern mot akutt forurensning som berører selskapets ansvarsområde. Der er depot og utstyr og ledelse av akutt forurensning sentrale elementer.

Ansvar og ledelse knyttet til akutt forurensning er nærmere beskrevet i beredskapsplaner for de interkommunale akuttutvalgene. Beredskapsplanene viser at brannvesenet normalt vil lede innsats mot akutt forurensning på land og sjø. Brannvesenet ivaretar funksjoner som leder for aksjon, informasjon, samt arbeidsleder på skadestedet. Brannvesenet planlegger innsats,

herunder anskaffelser, lagring og vedlikehold av materiell samt opplæring og øvelse av eget personell. Planlegging skal samordnes med havnevesenet og andre som inngår i beredskapen.

Ved større hendelser knyttet til akutt forurensning, som brannvesenet ikke håndterer og som berører flere kommuner, håndteres av Interkommunale utvalg for akutt forurensning. Aksjonsledelsen kan suppleres med vedkommende kommune(r)s brannsjef eller havnesjef som rådgivere, avhengig av om aksjonen er på land eller på sjøen. Politimesteren i det politidistriktet hvor ulykken skjer, vil være en naturlig del av rådgiverstaben. Aksjonsledelsen skal videre, i nødvendig utstrekning, knytte til seg eksterne rådgivere, for eksempel representanter for: Kystverket, Statsforvalteren, Sivilforsvaret, oljeselskaper, beredskapspliktig industri, Losvesen, skadesaneringsfirmaer og Forsvaret. Det følger av den nasjonale planen fra Kystverket at Staten skal sørge for beredskap mot større tilfeller av akutt forurensning. Dette gjelder all akutt forurensning fra blant annet skip, skipsvrak og eventuelle ukjente kilder.

Det er depot med utstyr for akutt forurensning ved Steinkjer brannstasjon, Rinnleiret og Norske skog. I tillegg har både Bogen tankanlegg på Steinkjer og Franzefoss på Hylla lensemateriell, grunnet krav til egenberedskap. Det er også et mindre depot i Osen kommune. Det nasjonale sentrallageret (Kystverket) for forurensning er lokalisert til Brekstad, slik at det er enkelt å rekvirere utstyr ved behov.

5.2.2 Utstyr og personell for å håndtere akutt forurensning

Leder beredskap sier Selskapet har et lite depot med utstyr knyttet til akutt forurensning på Steinkjer. Steinkjer er det mest aktuelle stedet for utslipp, i forbindelse med anlegget på Bogen. Statoil har en båt liggende som kan brukes ved utslipp, i tillegg til brannvesenets egen båt. Alle lag trenes i forhold til utslipp i Bogen en gang i året. Selskapet har også et mindre lager med utstyr i Osen kommune. Det er et større sentrallager på Rinnleiret, hvor det blant annet er lagret havlenser.

Daglig leder sier at utstyret består av engangslenser, oppsamlingskar og egne båter. Det har ikke vært noen større aksjoner knyttet til akutt forurensning siden daglig leder begynte. Videre sier han at det ikke er utfordringer for selskapet å håndtere akutt forurensning, da utstyret er lagret på deponi og er tilgjengelig ved behov. Tillitsvalgte sier at brannvesenet har tilgang på det nødvendige beskyttelsesutstyr i form av kjemikaliedrakter og lignende. Dette er lagret på Steinkjer. Flere sier i intervju at det har vært noen mindre ulykker med forurensning på land knyttet til transport eller næring, som er håndtert av brannvesenet, hvor innleide entreprenører

står for opprydding. Videre sier de at selskapet har det utstyret de trenger for å håndtere akutt forurensning.

Rådgiver kompetanse sier at det gjennomføres kurs og øvelser knyttet til akutt forurensning. Kursene har blitt utsatt som en følge av pandemien. Selskapet har en fire-årsplan med rullering. Her legges det opp til øving med ledelsen et år, deretter øving med ansatte året etter og avsluttes med øvinger i bruk av utstyret. Ansatte fra brannskolen kommer til selskapets hovedkontor neste år og skal holde et kurs om akutt forurensning, dette omfatter strandrydding og førsteinnsats.

Følgende utstyr er lagret på depot regionalt (Steinkjer, Rinnleiret, Skogn og Osen):

- BoomBag er oljelenser for å sveipe, lede, skjerme, sperre inne og begrense spredning av olje. BoomBag er flyttbare.
- Absorberende lenser omfatter produkter som absorberer olje
- Skimmer - Opptakere er utstyr som tar opp olje fra lensene
- Havnelenser har samme funksjon som BoomBag, men er tilpasset havna den ligger i.

I tillegg har Kystverket beredskapsdepot på Brekstad. Følgende utstyr er lagret på kystverkets depot: Depotene et utstyrt med oljelenser, oljeopptakere, strandrense- og nødlosseutstyr. Kystvaktens 11 fartøy og Kystverkets seks egne fartøy, er utstyr med spesialisert oljevernutstyr. Ansatte på disse fartøyene er trent i bruk av utstyret for en eventuell oljevernaksjon. Kystverkets beredskapsutstyr kan oppsummer til:

- Lenser: flytende fysisk barriere som fungerer som en sammenhengende hindring mot spredning av forurensende stoff. Eksempelvis flytende olje.
- Opptaker: Mekanisk innretning for å ta opp forurensning. Virkemåten kan være suging, overløp, ulike former for klebing/vedheft eller bruk av skovler eller grabb.
- Strandrenseutstyr: utstyr til fjerning av forurensning fra strandsonen med sikte på at den opprinnelige tilstanden blir gjenopprettet. F. eks. spader, koster, barkblåser og høytrykksspyler.
- Nødlosseutstyr: utstyr til å pumpe ut olje eller lignende fra en havarist, for at forurensningen ikke skal nå naturen.

5.3 Revisors vurderinger

Beredskapsplaner for akutt forurensning

Brannvesenet skal utarbeide beredskapsplaner for akutt forurensning i eierkommunene med beskrivelse av geografiske deponi.

Brannvesenet Midt IKS har utarbeidet beredskapsplaner i samsvar med kravet til disse, etter revisors vurdering. Det er videre inngått samarbeidsavtaler med akuttutvalg for å håndtere større akutte forurensningshendelser hos eierkommunene, kystverket er også i beredskap i slike tilfeller. Dette legger til rette for beredskap knyttet til større forurensningsoppdrag. Videre er det etablert geografiske deponi som ivaretar beredskapen knyttet til utstyr. Revisor vurderer at beredskapsplanene for akutt forurensning er i samsvar med krav i regelverket.

Ansatte og utstyr for håndtering av akutt forurensning

Brannvesenet skal ha ansatte og utstyr for å håndtere akutt forurensing hos eierkommunene.

Brannvesenet Midt IKS har ansatte og utstyr lagret på deponi for å håndtere akutt forurensning, etter revisors vurdering. Dette ivaretar eierkommunenes behov for å håndtere akutt forurensning. Det er system for systematisk opplæring av ansatte knyttet til akutt forurensning. Det er videre systematisk bruk av utstyr som ligger på ulike depot blant ansatte, noe som sikrer kompetansen til dette. Det er gitt informasjon i intervju om at det er kun vært mindre hendelser de siste årene knyttet til akutt forurensning. Disse er håndtert av Brannvesenet Midt IKS.

6 KOMPETANSE OG REKRUTTERING

I dette kapittelet besvares problemstillingen: Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

6.1 Revisjonskriterier

Følgende revisjonskriterier er operasjonalisert for overnevnte spørsmål:

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over kompetanse til ansatte, slik at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp behovet for kompetanse samt rekrutteringsutfordringer i selskapet.

Utledningen av revisjonskriteriene er vist i vedlegg 1.

6.2 Innsamlet informasjon

6.2.1 Systematiske oversikt over kompetansebehov

Daglig leder sier at selskapet har en kompetanseplan og en oversikt over ansattes kompetanse i et regneark. Systemet blir erstattet med et nettbasert internkontrollsystem «Bliksund Grid». Dette internkontrollsystemet blir mer tilgjengelig for ansatte, og kan betjenes fra smarttelefon.

Rådgiver kompetanse sier at kort tid etter nyansettelser, begynner den interne opplæringen. Denne består av 12 timer med kurs innenfor røykvern og 12 timer med annen opplæring, blant annet førstehjelp, slangerulling, trafikkregulering og frigjøring. Dette skal sikre de ansatte en grunnleggende kunnskap for å kunne fungere som brannkonstabel. Etter to år starter den ansatte på grunnkurset. Dette arrangeres internt og er på totalt 200 timer. Mye av dette skjer digitalt, i tillegg til at det arrangeres samlinger. På kurset som ble arrangert våren 2021, deltok 14 ansatte fra Brannvesenet Midt IKS og to personer fra brannvesenet i Bindal. Grunnkurs og befalskurs som kjøres av selskapet, er kurs i regi av Norges Brannskole. Selskapet kjører regionale utdanning innen grunnkurs og befalsutdanning etter en fagplan utarbeidet av Norges brannskole.

Det gjennomføres rene befalskurs for de som ønsker å bli utrykningsleder. Også disse kursene kjøres internt og selskapet har utdannet alle sine utrykningsledere selv. Ved siste kurs kom det forespørsler om deltakelse fra mange andre brannvesen, noe som kan tyde på at det er etterslep knyttet til utdanningen hos andre. For å være heltids utrykningsleder kreves videreutdanning fra brannskolen. Selskapet har en ansatt som venter på plass for å gjennomføre brannskolen.

Revisor har fått oversendt selskapets kompetanseplan, oversikt over ansattes kompetanse, opplæringsbok brannkonstabel og utdannings- og øvelsesplaner for selskapet.

Selskapets kompetanseplan inneholder en overordnet plan for utdanning og opplæring av brannkonstabler og befal ved beredskapsavdelingen. Det vises til krav i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen knyttet til de ulike stillingene for utdanning. Dette oppsummeres med en utdanningsplan for deltidsansatte, heltidsansatte og overordnet vaktbefal. Det vises avslutningsvis til at kompetanseplanen følges opp av daglig leder og opplæringsansvarlig og at planen revideres etter behov.

Den systematiske oppfølgingen av kompetanseplanen dokumenteres i et regneark. Systemet gir en oversikt over arbeidssted-avdeling, ansatte, hvilke lovpålagte kurs som er gjennomført for brannkontstabel, førerkort og om de har gjennomført disse. Systemet legger til rette for oppfølging av behov for kursing for den enkelte ansatte ut fra lovpålagte krav.

Det brukes en opplæringsbok for internopplæring for den enkelte brannkonstabel. Opplæringsboka er brannkonstabelens eiendom og viser delmål i opplæringsløpet, samt hvilke mål som er nådd underveis. Når delmål er oppnådd sendes ett sammendrag og avsluttende attestasjon til Norges brannskole sammen med opptak til grunnkurs for brannkonstabel.

Det er også laget rutiner for å se både utdanningsplaner og øvelsesplaner i sammenheng. Denne gir føringer for utdanningsplan deltidsansatte, utdanningsplan heltidsansatte og øvelsesplaner samt ledelsesutdanning og andre kurs og øvelser.

Rådgiver kompetanse sier at Brannvesenet Midt IKS har ikke hatt behov for å søke om fravik av kompetansekrav for egne ansatte. Når det gjelder fysisk testing av ansatte, har selskapet lagt til grunn arbeidstilsynet sin test. Testen fungerer greit og har medført at ansatte har måttet trene og holde seg i form for å oppfylle kravene. Brannvesenet Midt IKS selger kurs til andre aktører, for eksempel kurs i varme arbeider. I tillegg arrangeres det mange kurs for helse- og omsorgssektoren.

De øvrige lederne som er intervjuet, viser til at det er utarbeidet et system for å sikre at ansatte gjennomfører nødvendige tester ut fra gitte krav til de ulike stillingene i selskapet. Dersom en ansatt feiler på eksempelvis fysisk test, får vedkommende tre måneder til å trene seg opp og ta testen på nytt.

6.2.2 Tilstrekkelig kompetanse og rekrutteringsutfordringer

Daglig leder sier at sier at selskapet ligger innenfor forskriftskravene til kompetanse på brannstasjonen i Steinkjer. Steinkjer har ansatte som er kasernert på stasjonen. Her er det tre brannkonstabler på vakt på dagtid, og fjerdemann bemannes av enten en som har annen

stilling i brannvesenet eksempelvis på forebyggende, mens på kveld/natt/helg er det en person i hjemmevakt som ivaretar beredskapen. Ved vakanser er det tilfredsstillende rekruttering. Rekruttering skjer vanligvis to ganger per år. I koronatida får de ikke testet lungekapasitet «spirometri» og må derfor avvente til situasjonen med pandemien normaliseres. Selskapet må lyse ut de ledige stillingene, kjører legesjekk, fysisk test og gjennomføre intervju på stasjonen. Selskapet prøver å ansette to nye per stasjon slik at de kan få opplæring sammen, har en slags mentoropplæring for nytilsatte.

Daglig leder sier at rekrutteringsproblemer er varierende fra kommune til kommune, spesielt for deltidspersonell. Kravet til oppmøtetida er strekt litt for å få nok deltidspersonell. Disse er ansatt i 0,62 prosent stillinger med timelønn i tillegg. I Røyrvik har det vært rekrutteringsutfordringer, men etter brann i sentrum i fjor meldte det seg flere, og man har i dag 16 ansatte som forskriften setter som krav. De andre brannstasjonene har rekrutteringsutfordringer til deltidsstillinger ved turnover. Det er få kvinner som er ansatt som brannkonstabler. Selskapet har prøvd «Damenes dag» med mer, men selskapet har utfordringer med rekruttering av kvinner.

Rådgiver kompetanse sier selskapet har en plan for rekruttering av ansatte. Det var store problemer i Røyrvik kommune, men etter en brann der har rekrutteringen blitt bedre. Også Verran har opplevd problemer med rekruttering. Det kan være utfordrende å få rekruttert nok ansatte, da det er krav til avstand til brannstasjonen. Selskapet er alt for dårlig når det gjelder kjønnsbalansen blant ansatte. Det er for tiden tre kvinner som er brannkonstabler. Det er avholdt en åpen dag for damer. En del damer har vært på testing og disse står ikke tilbake for menn når det gjelder utholdenhet. Damene faller gjennom når det gjelder styrke. Man bør kanskje vurdere å differensiere kravene som stilles i forhold til kjønn. Redningsutstyret som brukes nå er lettere enn tilsvarende utstyr tidligere, men forskriftens krav til brannkonstabel er ikke endret.

Øvrige ledere som er intervjuet sier at bemanningen er tilstrekkelig, selv om det kan være en utfordring i mindre kommuner ved turnover. Dette har sin årsak i at det stilles krav til at ansatte skal bo og jobbe i nærheten av brannstasjonen og i tillegg ha en viss kompetanse. Flere sier at det er ønskelig med kvinner i brannvesenet, men det er få som søker. Kravene til fysiske tester er like for kvinner og menn, noe som flere mener er utfordrende for rekrutteringen.

På forebyggende avdeling er stillinger holdt vakante grunnet sammenslåingsprosess med flere eiere, ifølge flere som er intervjuet. To av disse er besatt i dag. Selskapet har hatt en vakant stilling under pandemien. Denne er nå utlyst og vil bli besatt innen kort tid. Når Verdal kommune trer inn i selskapet vil selskapet ha 50 668 innbyggere i brannvernregionen. Det blir overført en ansatt fra Verdal kommune til forebyggende avdeling. Det vil da være krav til 5

stillinger. Selskapet mangler en stilling som ikke er besatt. Representantskapet har gitt selskapet et innsparingskrav på en million kroner i 2022, og leder forebyggende har fått signaler på at det er usikkert om den siste forebyggende stillingen vil bli besatt. Selskapet vil da ikke være innenfor kravene i dimensjoneringsforskriften.

Daglig leder sier at representantskapet har redusert rammen med 1 million neste år, noe som utgjør en 5 prosent nedgang i driftsbudsjettet til selskapet. Dette medfører at selskapet mest sannsynlig ikke bemanner forebyggende avdeling til forskriftsnivået fra 2022, ved Verdal sin inntreden. I tillegg har selskapet vært opptatt av å få effektivisert kostnadskontroll på 110-sentralen, da den var sterkt økende fremover grunnet nødvendige investeringer. Det kan bli en samling av 110-sentralen i Trondheim og da forventes det stordriftsfordeler, som kommer brannvesenet sitt budsjett til gode. Men effekten av det blir sannsynlig ikke før i 2023. Selskapet nærmer seg, eller har kanskje passert terskelen, for å kunne drifte brannvesenet i tråd med de forskrifter som er styrende. Daglig leder skal ha sak om detaljbudsjett til styret medio desember og da bør den inneholde en konkret plan for hvordan selskapet løser dette på kort sikt for 2022.

Alle som er intervjuet, er positive til at Verdal blir med som eier i selskapet, da dette øker kompetansen og bemanningen i selskapet.

Tillitsvalgte og verneombud sier at selskapets holdning er at ansatte skal ha den nødvendige kompetanse og at de kan få de kurs de trenger. Opplæringen av ansatte blir godt ivaretatt. Bemanning er tilfredsstillende i beredskapstiden nå, det kan imidlertid være vanskelig å få tak i nok deltidspersonell grunnet krav til bosted og fysisk helse. De trekker også frem utfordringen med å få flere kvinner ansatt. Kvinner kan ha god kompetanse, men utfordres på de fysiske kravene. Regelverket kunne hatt et skille mellom menn og kvinner på fysiske krav, utfra deres oppfatning.

6.3 Revisors vurderinger

Systematisk oversikt over kompetansebehov

Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over kompetanse til ansatte, slik at dette er i samsvar med krav.

Brannvesenet Midt IKS har etter revisors vurdering en systematisk oversikt over krav til ansattes kompetanse, og system på at kompetansekravene følges opp. Det er videre positivt at selskapet ikke har benyttet seg av å søke om fravik av kompetansekrav til ansatte. Det er også positivt at selskapet arrangerer mye av opplæringen til ansatte selv, samt selger opplæring til andre branntjenester noe som gir ekstra inntekter til selskapet.

Tilstrekkelig kompetanse og rekrutering

Brannvesenet bør følge opp behovet for kompetanse samt rekrutteringsutfordringer i selskapet.

Brannvesenet Midt IKS har tilstrekkelig med personell innenfor kravene til brann og beredskap. Imidlertid gir turnover i brannstasjoner med deltidsmannskap utfordringer med å skaffe nye. Her vil kravet til ansattes avstand til brannstasjonene og kompetanse være viktige faktorer som utfordrer både selskapet og flere av eierkommunene, etter revisors vurdering. Videre ser revisor at andelen kvinner er lav og at man i mindre grad har lykkes med igangsatte rekrutteringstiltak. Her utfordrer også rekrutteringstiltakene av de fysiske kravene kvinner har til å bli brannkonstabel, etter revisors vurdering.

Revisor ser at det har vært for lav bemanning innen forebygging de siste årene, noe som har sin årsak i at nye kommuner blir deltakende i selskapet og at nye ansatte blir overført til blant annet forebyggende avdeling. Det er planlagt at en person fra brannvesenet i Verdal kommune overføres til forebyggende enhet fra 1.1.2022. Selskapet har informert om at det mangler en stilling fra 1.1.2022 for å oppfylle forskriftskravet, dette bør ha eiernes oppmerksomhet. Kravet i forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen er at det skal være ett årsverk brannforebyggende arbeid pr. 10 000 innbyggere. Med Verdal med i selskapet gir dette 50 668 innbyggere i selskapets virksomhetsområde og et krav på fem ansatte som jobber heltid forebyggende fra 1.1.2022.

7 HØRING

En høringsrapport ble sendt på høring den 6.12.21 til selskapets ledelse (daglig leder og styreleder). Høringssvaret fra selskapet ble mottatt 17.12.2021 og er vedlagt rapporten i vedlegg 2.

Revisor har ikke endret rapporten med bakgrunn i selskapets høringssvar.

8 KONKLUSJONER OG ANBEFALINGER

8.1 Konklusjon

Dette kapitlet inneholder konklusjoner og anbefalinger på forvaltningsrevisjonen av selskapet.

1. Hvordan ivaretar Brannvesenet Midt IKS akuttoppgaver ved skadested knyttet til helseskader ved ulykker?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS ivaretar akuttoppgaver til helseskader ved ulykker i samsvar med gitte krav til dette. Det er ulike ordninger med stedlig ambulanse i noen av eierkommunene. Dette medfører behov for å avklare en ordning for å gi akutt helsehjelp ved ulykker så raskt som mulig utover det branntjenesten kan gi ved skadested, i noen av eierkommunene.

2. Hvordan Ivaretar Brannvesenet Midt IKS det forebyggende brannarbeidet til eierkommuner?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk planlegging og utføring av det brannforebyggende arbeidet i samsvar med gitte krav til dette. Det mangler imidlertid en avklaring med eierkommune knyttet til finansiering av brannsikkerhetstiltak i boliger tilknyttet prosjektet «Trygg hjemme». Det er videre behov for en avklaring av tjenester knyttet til feiing og branntilsyn i fritidsboliger i sone 2.

3. Hvordan har Brannvesenet Midt IKS lagt til rette for å håndtere akutt forurensning hos eierkommunene?

Revisor konkluderer med at beredskapsplaner og utstyr for å håndtere akutt forurensning er i henhold til føringer og krav i Brannvesenet Midt IKS sitt virksomhetsområde. Det har kun vært mindre hendelser med akutt forurensning som selskapet har håndtert selv.

4. Har selskapets ansatte tilstrekkelig opplæring for å ivareta gitte oppgaver til eierkommunene og klarer selskapet å rekruttere tilstrekkelig kompetanse?

Revisor konkluderer med at Brannvesenet Midt IKS har en systematisk oversikt og oppfølging av ansattes kompetanse i selskapet, ut fra gitte krav. Selskapet har kompetanse til å gjennomføre opplæring av egne ansatte og selger kompetansehevende kurs til ansatte i andre brannvesen, noe som gir inntekter og er positivt for selskapet drift. Det er imidlertid noen utfordringer knyttet til rekruttering av deltidsmannskap og lav kvinneandel som bør både ha selskapets og eierkommunenes oppmerksomhet. Revisor ser at selskapet har hatt noe lavere ressurser til brannforebyggende arbeid enn kravet i forskriften. Det har ikke kommet på plass tiltak for å ivareta kravet fra 1.1.2022. Dette bør ha selskapets og eiernes oppmerksomhet.

8.2 Anbefalinger til Brannvesenet Midt IKS

- Være bidragsyter til å sikre at alle eierkommunene er underlagt en avklart ordning som sikrer best mulig akutt helsehjelp ved ulykkessted, utover det Brannvesenet Midt IKS kan gi ved skadested. Det er hensiktsmessig at eierkommunene og andre sentrale forvaltningsnivå bidrar til en avklart ordning.
- Sikre at det brannforebyggende arbeidet til privateiendommer er i samsvar med krav og egne bestemmelser.
- Sikre en plan for rekruttering i selskapet som blant annet ivaretar utfordringer med turnover hos deltidsansatte i eierkommunene og lav kvinneandel i selskapet.
- Sikre at ressurser til det brannforebyggende arbeidet i selskapet er i samsvar med forskriftens krav.

KILDER

Kommuneloven – Lov–2018–06-22-83

Lov om Interkommunale selskap – Lov-1999-01-29-6

Lov om vern mot brann (brann- og eksplosjonsvernloven) – Lov-2019-12-20-95

Forskrift om brannforebygging med veileder – For-2015-12-17-1710

Forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen med veileder - For-2002-06-14-729

VEDLEGG 1 – UTLEDNING AV REVISJONSKRITERIER

Ifølge forskrift om revisjon i kommuner og fylkeskommuner (§15) skal det etableres revisjonskriterier for gjennomføring av eierskapskontroll og forvaltningsrevisjon. Revisjonskriterier er de krav og forventninger som kommuner og selskap skal revideres/vurderes i forhold til. Disse kriteriene skal være begrunnet i, eller utledet av, autoritative kilder innenfor det reviderte området. Slike autoritative kilder kan være lov, forskrift, forarbeider, rettspraksis, politiske vedtak (mål og føringer), administrative retningslinjer, samt statlige føringer og praksis. I denne undersøkelsen har vi benyttet oss av følgende kilder til revisjonskriterier:

Akuttoppgaver ved helseskade

Brannvesenet skal disponere egnet utstyr til redningsinnsats ved ulykker, herunder førstehjelps- og frigjøringsutstyr. Dette følger av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet § 6-4.

Veilederen til forskriften viser til at Brannvesenet skal kunne unnsette, og om nødvendig frigjøre, personer som er kommet til skade ved ulykker. Brannvesenet skal kunne gi nødvendig førstehjelp til de skadede. For å ha en tilfredsstillende beredskap ved trafikkulykker, må brannvesenet minimum være utstyrt med hydraulisk frigjøringsutstyr. Utstyret må omfatte spreder, saks, evt. sylinder og nødvendig driftsaggregat. På steder med lav risiko for trafikkuhell kan den hydrauliske pumpen være manuell.

I tettsteder med større sannsynlighet for trafikkuhell bør brannvesenet også ha tilleggsutstyr. Slikt tilleggsutstyr kan være løfteputer, skolinger, trekiler, vinsj/talje, sikringsstropper, lysutstyr, skumleggingsutstyr og førstehjelpsutstyr som båre, førstehjelpsveske og oksygenbeholder.

Om vinteren kan det være behov for varmetelt da frigjøring kan ta lang tid.

Veilederen anbefaler at innsatstiden for ankomst med redningsutstyr til trafikkuhell maksimalt er 30 minutter. Innsatstiden gjelder også når det er inngått samarbeidsavtale. På steder med svært lav risiko for trafikkuhell kan lengre innsatstid aksepteres.

For øvrige utrykningskjøretøy er det ikke etablert lovkrav til responstid, men Stortinget vedtok i St. Meld 43 (2000) følgende veiledende responstider for akuttoppdrag2 for ambulansetjenesten:

- I byer og tettsteder skal ambulansen være fremme på hendelsesstedet innen 12 minutter i 90 prosent av de akutte hendelsene.
- I grisgrendte strøk skal ambulansen være fremme på hendelsesstedet innen 25 minutter i 90 prosent av de akutte hendelsene.

Legevakt skal for øvrig være tilgjengelig for å rykke ut umiddelbart ved ulykker eller andre akutte situasjoner jf akuttmedisinforskriften § 6. Å rykke ut til akutte medisinske hendelser er med andre ord ikke et ansvar som kun tilligger øvrige utrykningstjenester. Det er ikke fastsatt krav til responstider for legevakt i utrykning, men det er blitt foreslått til helsedirektoratet en anbefalt responstid på 45 minutter i 90 % av utrykningene (NOU 2015:17, s. 68).

Operasjonaliserte kriterier:

- Det skal være tilgjengelig førstehjelps- og frigjøringsutstyr i brannvesenet ved utrykning til ulykker.
- Brannvesenet skal ha kapasitet og kompetanse til å håndtere helseskade ved ulykker.
- Det skal være etablert systemer i brannvesenet som ivaretar kravet til innsatstid ved ulykker.

Forebyggende arbeid

Kommunen skal fastsette satsingsområder og planlegge samarbeid og tiltak for å redusere den kartlagte risikoen for brann på en effektiv måte. Satsningsområdene og tiltakene skal prioriteres og begrunnes. Kravet reguleres i forskrift om brannforebygging § 15. Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere, dette følger av samme forskrifts § 17. Kommunen skal videre sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk jf. § 18.

Kommunen skal sørge for at røykkanaler i fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk, blir feiet ved behov. Feiingen skal utføres på en faglig tilfredsstillende måte som medfører minst mulig ulempe for eiere og brukere. Etter feiingen skal feieren sørge for at all sot blir fjernet og brakt til egnet sted. Kommunen skal sørge for at det ved behov blir ført tilsyn med fyringsanlegg som brukes til oppvarming av byggverk. Kommunen skal sørge for at det blir ført tilsyn med fyringsanlegget etter brann eller eksplosjon i eller i tilknytning til fyringsanlegget. Dette følger av veilederen til forskrift om brannforebygging.

Kommunen skal også iverksette rutiner for å avdekke, rette opp og forebygge mangler ved det forebyggende arbeidet jf. § 20. Etter branner som har hatt eller kunne fått alvorlige konsekvenser for liv, helse, miljø eller materielle verdier, skal kommunen evaluere om det forebyggende arbeidet har hatt ønsket effekt. Kommunen skal iverksette rutiner som sikrer at kunnskap og erfaringer fra hendelser kommer til nytte ved kartleggingen av risiko og sårbarhet for brann, og ved planleggingen og gjennomføringen av forebyggende tiltak. Dette følger av veilederen til forskrift om brannforebygging.

Operasjonaliserte kriterier:

- Det brannforebyggende arbeidet i brannvesenet bør planlegges og bygge på risiko samt evalueres for å rette opp og forebygge mangler.
- Brannvesenet bør gjennomføre feiertjenester og branntilsyn i hus og hytter i samsvar med planlagt aktivitet.

Akutt forurensning

Brannvesenet skal være innsatsstyrke ved andre akutte ulykker der det er bestemt med grunnlag i kommunens risiko- og sårbarhetsanalyse. Dette følger av Lov om vern mot brann § 11 (f).

Brannvesenet skal disponere egnet og tilstrekkelig utstyr med høy driftssikkerhet til innsats ved de branner og ulykker som kan forventes, herunder transportmidler, pumper, slanger og annet slokkeutstyr, samt utstyr til bruk ved akutt forurensning. Dette følger av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesenet § 6-1.

Sentral tilsynsmyndighet kan gi pålegg om anskaffelse av nødvendig utstyr til bruk ved akutt forurensning og andre ulykker. Dette gjelder materiell til bruk ved akutt forurensning og andre ulykker og følger av forskriftens § 6-5.

Kommunen skal for eksempel ha beredskap mot akutt forurensning fra tankbiler, nedgravde oljetanker, gjødselkjellere og mindre tilfeller av akutt forurensning fra skip. Kommunens plikt følger av forurensningsloven § 43. Kommunens beredskap mot akutt forurensning er todelt. Den består for det første av kommunens egen beredskap mot de minste hendelsene og førsteinnsats ved mer omfattende hendelser. For det andre består den av den interkommunale beredskapen mot akutt forurensning. Dette følger av veileder for kommunal beredskap mot akutt forurensning fra miljødirektoratet M-1799 - år 2020.

Kystverket er delegert myndighet for å sørge for en best mulig samordning av den operative beredskapen mot akutt forurensning i et nasjonalt system, jf forurensningsloven § 43, 3. ledd. Det er utarbeidet en nasjonal plan om beredskap mot akutt forurensning i 2015 som er styrende for dette arbeidet. Miljødirektoratet stiller krav til kommunenes beredskap mot akutt forurensning og kontrollerer at kravene overholdes. Kommunene har inngått samarbeid om å etablere Interkommunale Utvalg mot Akutt forurensning (IUA). Kommunene har aksjonsplikt og har etter pålegg fra Kystverket plikt til å bistå den statlige beredskapen. Den kommunale aksjonsplikten beskrives i planen til følgende:

Dersom den ansvarlige forurenser er ukjent, eller ikke iverksetter tiltak, har kommunen plikt til å aksjonere. Kommunen har i utgangspunktet plikt til å sette i verk tiltak mot alle hendelser

innen kommunen som det er urimelig å kreve at ansvarlig forurenser selv håndterer. Dette gjelder også akutt forurensning som inntreffer utenfor kommunen, men som medfører skadevirkninger innen kommunen. Plikten til å sette i verk tiltak gjelder for tiltak som står i rimelig forhold til skader og ulemper som kan unngås. Ved mindre hendelser kan kommunen sette i verk tiltak på egen hånd, eller benytter seg av frivillige inngåtte avtaler om interkommunalt samarbeid (IUA) for å ivareta kommunens beredskaps – og aksjonsplikt. Kommunens aksjonsplikt fremgår av forurensningsloven § 45 annet ledd.

Operasjonaliserte kriterier:

- Brannvesenet skal utarbeide beredskapsplaner for akutt forurensning i eierkommunene med beskrivelse av geografiske deponi.
- Brannvesenet skal ha ansatte og utstyr for å håndtere akutt forurensing hos eierkommunene.

Kompetanse og rekrutering

Kommunen skal sørge for at personell i brannvesenet tilfredsstiller de krav til kvalifikasjoner som denne forskrift stiller. Det skal gjennomføres praktiske og teoretiske øvelser med slik hyppighet, omfang og innhold at personellets kompetanse blir vedlikeholdt og utviklet slik at den er tilstrekkelig til at brannvesenet kan løse de oppgaver det kan forventes å bli stilt overfor. Dette følger av forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen § 7-1.

Fravik fra kravene kan ved særlige grunner være rekrutteringsvansker, for eksempel at det ikke har meldt seg kvalifiserte søkere til en stilling selv etter at stillingen er lyst ut for annen gang. Det kan også være søkere som har den formelle tekniske utdanningen i orden, men mangler den nødvendige brannfaglige tilleggsutdanningen. I slike tilfeller må det søkes om fravik fra kvalifikasjonskravene.

Brannvesenets forebyggende avdeling skal være slik bemannet og ha slik kompetanse at de krav som stilles til brannvesenets gjennomføring av forebyggende og kontrollerende oppgaver oppfylles. Det skal utføres minst ett årsverk brannforebyggende arbeid etter forskrift om organisering og dimensjonering av brannvesen pr. 10.000 innbyggere i kommunen eller brannvernregionen. Andre forebyggende oppgaver brannvesenet påtar seg krever ytterligere ressurser, dette følger av forskriftens § 3-2.

Øvrig personell har følgende krav:

§ 7-3.Brannkonstabel

- Brannkonstabel skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel jf § 7-3
- Feiing og tilsyn med fyringsanlegg etter forskrift om brannforebyggende tiltak og tilsyn skal utføres av personell som innehar svennebrev i feiefag eller tilsvarende kvalifikasjoner jf § 7-4
- Forebyggende personell skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og ha enten: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller-yrkesutdanning for brannkonstabel i heltidsbrannvesen samt beredskapsutdanning trinn I, eller-fagutdanning som feiersvenn jf § 7-6
- Utrykningsledere skal ha gjennomført yrkesutdanning for brannkonstabel samt beredskapsutdanning trinn I og II. For utrykningsleder i deltidsbrannvesen kreves ikke beredskapsutdanning trinn II jf § 7-7
- Leder for beredskapsavdeling skal ha gjennomført beredskapsutdanning III og ha enten: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, eller annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller-kvalifikasjoner som utrykningsleder i heltidsbrannvesen, jf. § 7-7 og §7-8.
- Leder for forebyggende avdeling, skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern og enten ha: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole, annen relevant høgskoleutdanning eller særskilt brannteknisk utdanning på samme nivå, eller-kvalifikasjoner som utrykningsleder i heltidsbrannvesen, jf. § 7-7, eller-minst to års erfaring som forebyggende personell, jf. § 7-6 og § 7-9.
- Brannsjef i kommune eller region mellom 20.000 og 50.000 innbyggere skal ha gjennomført yrkesutdanning i forebyggende brannvern, beredskapsutdanning trinn III og enten ha: utdanning som ingeniør fra ingeniørhøgskole eller annen relevant høgskole, eller-minst 2 års erfaring som brannsjef i kommuner med inntil 20.000 innbyggere.

Operasjonaliserte kriterier:

- Brannvesenet bør ha en systematisk oversikt over kompetanse til ansatte, slik at dette er i samsvar med krav.
- Brannvesenet bør følge opp behovet for kompetanse samt rekrutteringsutfordringer i selskapet.

VEDLEGG 2 – HØRINGSSVAR

Brannvesenet Midt IKS

Høringssvar – Eierskapskontroll – Forvaltningsrevisjon Brannvesenet Midt IKS

Styreleder og daglig leder inngir med dette et felles høringssvar til de oversendte rapporter. Vårt svar begrenses hovedsakelig til delen om forvaltningsrevisjonen.

Etter en gjennomgang av de konklusjoner og anbefalinger revisor gir i rapportens del 8 har man følgende kommentarer. Nummerereringen nedenfor, samsvarer med nummereringen i rapporten i del 8.1 og 8.2.

1. Dette slutter vi oss til. Viktig sak videre å arbeide med for alle aktører i den akuttmedisinske kjeden. Brann opplever å være en viktig resurs, men ønsker tydeligere avklaring av ansvar og rolle.
2. Problemstillingen revisor påpeker er aktuell. Roller og ansvar oppleves å være ukjent for enkelte, i enkelte kommuner. Brann ønsker å bidra til å øke kunnskap om, og styrke samarbeidet, med arbeidet med å øke brannsikkerheten til en risikoutsatt gruppe. Felles nasjonalt mål.
   Når det gjelder avklaring av tjenester til fritidsboliger i sone 2 er det en prinsipiell sak som kommer i konflikt med ulike lov og forskrifter. Det er fokus om å øke brannsikkerheten i enkelte objekter opp imot å sikre ansatte et trygt arbeidsmiljø som kan bli utfordrende. Tilgjengeligheten til objektene er mer risikofylt og problematisk. Dette både for oss som har ansvaret for tilsyn, men også for eiere av objektene som skal være til stede ved tilsynet. Selskapet etterlyser en mer tydelig samfunnsgevinst, samt kunnskapsbasert argumenter, for at det er samfunnsviktig å bruke relativt store ressurser på objekter som er lite, eller sjelden i bruk. Når vi får svar på de spørsmål som er oversendt DSB, og HMS for ansatte kan ivaretas, er selskapet innstilt på å yte også denne tjenesten ifølge forskriften.

4. Selskapet har gjennom mange år arbeidet for å bedre kvinneandelen. Resultatene av dette arbeidet har uteblitt, det er det helt riktig å påpeke. Årsaken er flere, men en har vært de fysiske kravene. De fysiske tester som arbeidstilsynet har utarbeidet, har inntil helt nylig, blitt sett på som et minimum av fysisk skikkethet. Mange som oss har påpekt at testene er diskriminerende, med tanke på kjønn. Menn har bedre forutsetning for å oppnå bedre resultat i enkelte av øvelsene. I forbindelse med arbeidet om ny veiledning fra arbeidstilsynet på dette er det tydeliggjort at det er det enkelte brannvesen som setter kravene og velger øvelsene som skal gjennomføres. Konkret er det hos oss nå nedsatt et arbeid i sammen med bedriftslegen med å utarbeide en mer rettferdig test av fysisk styrke. Selskapet ønsker å bli mer attraktiv for kvinner, dette vil bedre rekrutering i hele regionen.

De gitte anbefalingene i del 8.2 som omhandler tilstrekkelig forebyggende ressurs, og ressurser i samsvar med forskrift, for det forebyggende arbeidet. Det er et tydelig mål. Dette vil bli prioritert når man har de nødvendige økonomiske rammene for det. Da må selskapet bli gitt tilstrekkelige ressurser for å dekke opp vakant stilling, eller at man innen dagens

Seilmakergata 10
7725 Steinkjer
Telefon: 464 46 000
post@brannmidt.no
Bankknt: 4202 32 00818
Org nr: 989 023 578

økonomiske rammer greier å omprioritere ressurser for å bemanne denne avdelingen opp til forskriftskravene.

Avslutningsvis ønsker man å utrykke tilfredshet med den grundighet og objektivitet Revisjon Midt Norge har gjennomført arbeidet med rapportene på. Det er innhentet store mengder dokumenter og gjennomført mange intervjuer. Man har hatt en bred gjennomgang til grunnlag for de anbefalinger og vurderinger som er gjort. Man er tilfreds med at rapporten gir bekreftende svar på at man løser oppdraget i samsvar med de forventninger det er til selskapet.

Det er meget nyttig for virksomheten at man får en uhildet gjennomgang av selskapet, og de tjenester som skal ytes. Det er verdifulle innspill i det å utvikle virksomheten, og tjenestene videre.

Per Tore Bratberg
Styreleder

Håvard Bye
Brannsjef/daglig leder

VEDLEGG 3 – RISIKOBILDE I BRANNVESENET MIDT IKS

Hendelser	Sannsynlighet	Konsekvens			Risiko Tall	Risiko Grad.
		Person	Miljø	Øko.		
Trafikkulykke med lette kjøretøy (personbil, mc)	4	4	2	2	176	HØY
Trafikkulykke med tyngre kjøretøy (buss, lastebil)	4	4	2	3	166	
Akutt medisinske oppdrag	4	4	1	1	152	MIDDELS
Brann med opptil 4 omkomne (bolig)	3	4	2	3	136	
Ulykke med farlig gods	2	5	5	5	132	
Naturskapte hendelser (vind, ekstremnedbør)	3	4	2	5	127	
Brann i næringsbygg	3	4	3	5	122	
Drukningsulykke	4	4	1	1	113	
Arbeidsulykke	4	4	1	1	109	
Ras og utglidning	2	4	2	5	101	
Brann i kjøretøy	4	2	2	2	97	
Brann i driftsbygning i landbruket	4	2	2	3	92	
Skogbrann (inkludert kratt, lyng og gressbrann)	4	2	2	3	83	
Pågående livstruende vold (PLIVO)	2	4	1	2	80	
Brann i fritidsbåt/småbåthavn	3	4	2	2	68	LAV
Brann i kulturhistoriske bygninger	2	2	5	4	68	
Brann med over 4 omkomne (institusjon, forsamlingslokaler)	2	5	2	4	63	
Akutt forurensning land	2	1	4	3	50	
Akutt forurensning sjø/strandsone	3	1	3	5	43	
Togulykke	2	5	2	5	37	
Brann i kritisk infrastruktur	2	1	2	5	33	
Brann i tett trehusbebyggelse	2	4	5	5	16	
Brann i tunnel	2	2	2	3	13	
Ulykke med småfly	2	4	2	3	12	
Brann i tankanlegg	1	2	5	5	11	

Figur 1 Risikobilde i regionen

Revisjon

Hovedkontor: Brugata 2, Steinkjer

Tlf. 907 30 300 - www.revisjonmidtnorge.no